

ANIT

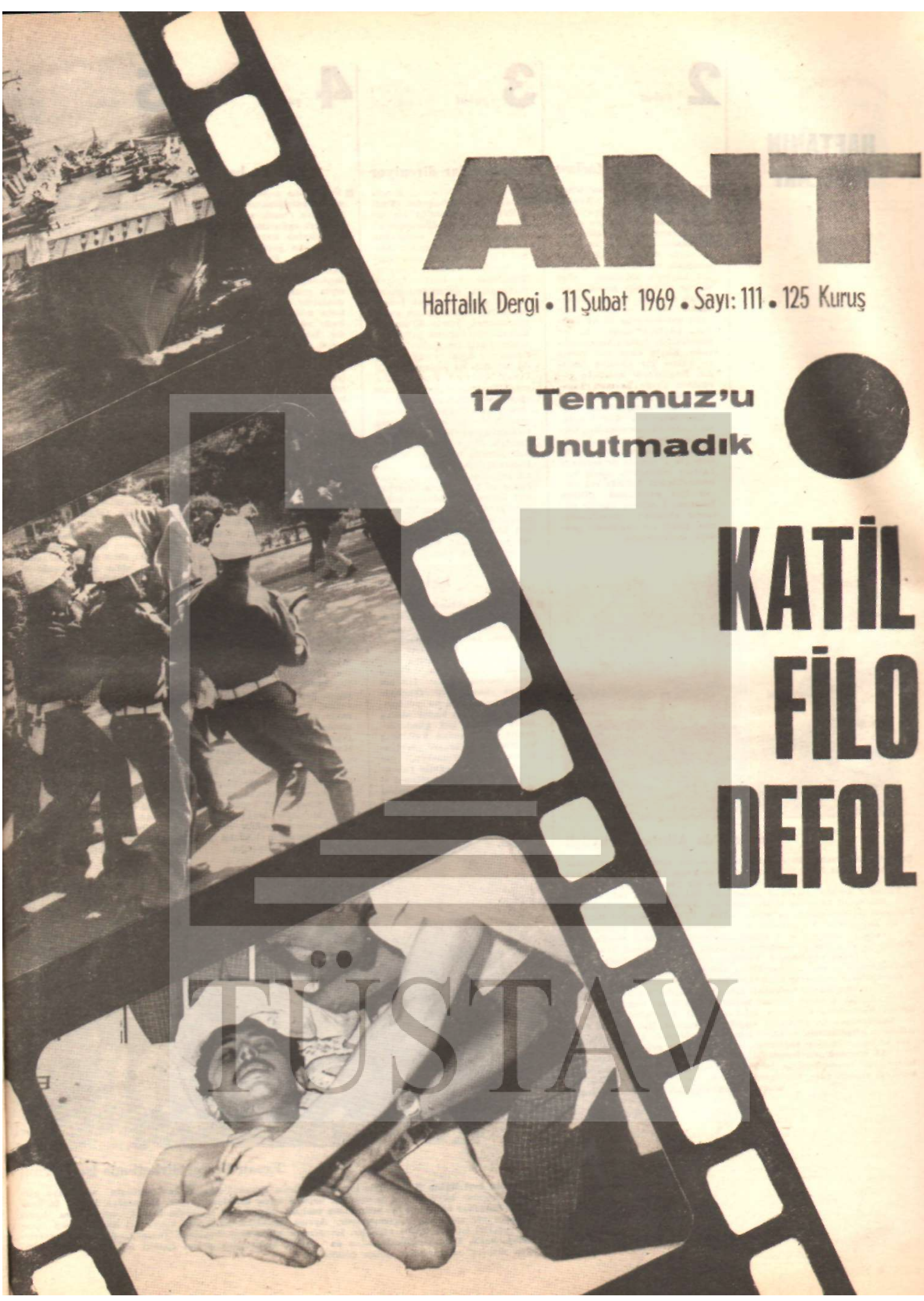
Haftalık Dergi • 11 Şubat 1969 • Sayı: 111 • 125 Kuruş

17 Temmuz'u
Unutmadık

KATİL
FİLO
DEFOL

TRÜSTAY

HAFTANIN NOTLARI

2

şubat

Tütün faciası

■ Tütün piyasasında incelemelerde bulunan TİP Yozgat Milletvekili Yusuf Ziya Bahadın verdiği demeçte ekicinin durumunu «yürekler acısı» olarak nitelmiş ve özetle şöyle demiştir: «Başfiyat sembolik bir sayıdır. Yine tekel köylüyü aldatmış, yine tüccar gizlendiği pusudan çıkarak ekicinin üstüne çullanmıştır. Artık şu gerçek bir daha anlaşılmıştır ki AP iktidarı, köylüyü kendi tüccar felsefesinde açıkça kullanmaktadır. Köylü onun için yalnız ve yalnız bir sömürü aracıdır. Bugünlerde mecliste görüşülen Tütün Kanunu Tasarısı, bugün uygulanan tütün rezaletini kanunlaştıran bir utanç belgesidir. 120 maddelik tasarı baştan sona dek tüccarı ön plana almakta, köylüyü kısıvrak bağlamaktadır. Örneğin 1. madde ile sermaye başta edilmekte, emek çığnemektedir. Ashnda 140 tüccar için hazırlanan Tütün Kanunu, 3 milyon ekiciyi yıllardır aldatmış, umutlandırmış, şimdi ise yüzündeki perdeyi indirmiştir.»

3

şubat

Memurlar direniyor

■ Türk Kamu Personeli Sendikaları Konfederasyonu (Türk - Persen) Ankara'da bir direniş toplantısı düzenleyerek «milletin önünde imzalanan senetleri yırtan, verilen sözleri tutmayan» iktidara karşı direnme kararı almıştır. Toplantıda, konfederasyon mensupları, devlet memurlarından yüzde 99,5'nin borçlu olduğunu, yüzde 11'nin gecekondularda, yüzde 80'nin ise kirada oturduğunu belirtmişlerdir. Parti temsilcilerinin ve üniversite öğretim üyelerinin de katıldığı bu toplantıda TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, memurların her şeyden önce grev hakkı için mücadele etmeleri gerektiğini belirtmiş, memur ve işçi sendikalarının birleşmelerini istemiştir. Öte yandan, bütçe açığının tehdidi altında bulunan Maliye Bakanlığının, «devlet personel rejimine intibakı sağlayacak yeni bir rejimin hazırlıkları ile meşgul olduğu» belirtilmektedir. Bu hazırlığın da memurlara yıllardır bekledikleri hakları vermenmek için bir oyalamadan ibaret olduğu anlaşılmaktadır.

4

şubat

Asistan boykotu

■ Üniversite asistanlarının içinde bulundukları şartları protesto etmek amacıyla girişimleri «yönetim ve öğretim görevlerine katılmama» boykotu, gün geçtikçe genişlemektedir. Fen Fakültesi öğrencileri de, asistanların boykotunu desteklemek amacıyla yeniden boykota başlamışlardır. Asistanların boykotu nedeniyle bazı fakültelerde sınav yapılamamaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi asistanları boykotla ilgili olarak yayınladıkları bildiride «Ortaya çıkacak olayların mesulleri zamanında gerekli eyleme geçmeyen yetkililer olacaktır» demişlerdir. Asistanlar Sendikası ise boykotun artık «Türkiye'deki bilimsel araştırmaların gelişmesi ve bilim adamığının geleceğini teminat altına alma» amacına yöneldiğini ifade eden bildiri yayınlamıştır.

Yargılandılar

■ Arkadaşımız Can Yücel, Gu-evara'dan çevirdiği «Küba'da İnsan ve Sosyalizm» adlı eserinde komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla yargılanmıştır. Ünlü feticvaci Sulhi Dönmezer'in birlikişi raporuna itiraz eden Can Yücel, «bazı kişilerin öküzt altında buzağı aradıklarını, öküztün altında buzağı bulunamayacağına göre, bu kişilerin öküztün altında kalacaklarını» söylemiştir. Her nedense bu sözlerden alınan savcının «takibat yapılabilmesi için sözlerin zapta geçmesini» istemesi üzerine Yücel'in avukatları ile savcı arasında münakaşalar olmuştur. Yücel, Mao ve Gu-evara'dan çevirdiği Gerilla Harbi adlı eserden dolayı da yargılanmıştır. Öte yandan bir terdümünden dolayı 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Ahmet Angın'ın avukatları Osman Fuat Toprakçoğlu, Falk Muzaffer Amaç ve Gö-nül Sabuncu, gedikli feticvaci Sulhi Dönmezer'in birlikişi raporunu reddetmişlerdir.

5

şubat

Yeni bir soygun

■ Bir milletvekilinin meclis başkanlığına verdiği soru ö-nergesine Maliye Bakanı Cihat Bilgehan'ın verdiği cevaptan, bazı petrol şirketlerinin «ithal edilmiş sermayelerine mahsuben» ve Petrol Kanunu'na dayanarak doları 280 Kuruş'tan transfer ettikleri anlaşılmıştır. Petrol şirketlerinin, bu transferlerle, getirilmiş sermayelerini çıkarmak için 50 milyon lirayı dışarı kaçırdıkları belirtilmektedir. Bakan'ın cevabına göre, 280 kuruş'tan transfer 6 milyon dolar karşılığı olarak yapılmaya devam edilecek, bunun için de hazinenin 34 milyon 800 bin lira kur farkı ödemesi gerekecektir.

Hayat pahalılığı

■ Memurların geçim sıkıntısı devam ederken hayatın hızla pahalılaşmakta olduğu resmi istatistiklerle açıklanmaktadır. Özellikle zaruri gıda maddelerinde 1958'den bu yana pahalılaşma oranı yüzde 115,6'dır. 1968 yılında da artış devam etmiş ve bu yıl sonunda sabit geliri vatandaşın satın alma gücü yüzde 4,53 düşüş kaydetmiştir.

Yeni kapitülasyon

■ Türkiye'nin bakır madenlerini Amerika'ya peşkeş çekmek amacıyla hazırlanan ve Bakanlar kurulunca da onaylanan Karadeniz Bakır Kompleksi anlaşması Senato'da da tartışma konusu olmuştur. Bakır kompleksi için AİD ile yapılan kredi anlaşmasının kapitüler hükümler getirdiğini belirten bir senatör, Senato'ya verilmiş bir araştırma önergesi bulunduğunu bu önerge kabul edilecek olursa, anlaşma hakkında yeterli kanı edinileceğini belirtmiş, AİD'nin empoze ettiği ve hükümetin de onayladığı anlaşmada Amerika'nın Türkiye'nin iç işlerine karışması imkanı veren hükümler bulunduğunu ortaya koymuştur.

Almanya'da Alkılıç yürüyüşü

Şadi Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto etmek üzere 2 Şubat pazar günü Berlin Türk Öğrenci Birliği ve Türk Toplumcular Ocağı Türk Konsolosluğu'na bir yürüyüş düzenlemiştir. Yüzlerce kişinin Alkılıç'ın mahkûmiyetini ve fasist 141. ve 142. maddeleri protesto ettiği yürüyüşe Alman, Yunanlı, İranlı ve İspanyol toplumcularından başka ATÖF, ATİF ve Kardeş Derneği de katılmıştır. Yürüyüşten önce öğrenci birliği ve toplumcular ocağı Türk işçi ve öğrencilerine yüzlerce bildiri dağıtmışlar, Türkiye'de dışlerini göstermeğe başlayan fasizmi somut örneklerle teşhir etmişlerdir. Yürüyüş sırasında Alman polisi Türk Konsolosluğu'nu sıkı kordon altına almış ve barikatler kurmuştur. Barikatların önündeki topluluğa Türk kuruluşları temsilcileriyle bir Alman sosyalisti hitap etmişlerdir. Yürüyüşten önce Almanya bölge öğrenci müfettişi Ali Rıza Özgüç, Öğrenci Birliği Başkanı'na defalarca telefon ederek kendisine tehditlerde bulunmuşsa da, yürüyüşe engel olamamıştır. Öte yandan Şadi Alkılıç'ın affedilmesini ve basım için 142. maddeyi de kapsayan genel bir af çıkarılmasını sağlamak için Türkiye'ye gelen Uluslararası Af Kurumu'nun temsilcisi Amerikalı avukat Betty Assheton temaslarını tamamlayarak İsviçre'ye dönmüştür. Mrs. Assheton'un vereceği rapora göre, Uluslararası Af Kurumu Türkiye yöneticileri vezdinde yeni teşebbüslerde bulunacaktır.

İşçi ihracı

■ Resmen açıklandığına göre yurt dışındaki işçilerimizin sayısı 217 bin 815'e yükselirken, yabancı ülkelerde çalışmak için iş ve işçi Bulma Kurumu bürolarına başvuran yurttaşların sayısı 1968 sonuna kadar 718 bin 136'ya yükselmiştir. Özellikle Batı Almanya'ya bu yıl içinde 42 bin 815'i kadın olmak üzere 60 bin işçi gönderilecektir. Bir yandan kalkınma ve müreffeh Türkiye edebiyatı ısrarla yürütülürken, öte yandan Türk emeğinin yabancı piyasalarda sömürülmesi için ortam hazırlayan Demirel iktidarının aldığı bu palyatif tedbirler, önümüzdeki yıllarda belirecek büyük çapta işsizlik krizini önlemekten çok uzaktır.

Ersan Petrol Şirketi'nde işçi kıyımı

Yıllardan beri KAHta Bölgesi'nde işçileri sömüren Ersan Petrol şirketi, işçilerin sendikaya girmeleri üzerine büyük tepki göstererek hepsini işten uzaklaştırmıştır. Durumdan Petrol İş Sendikası haberdar edilmişse de, sendikanın mahalli yöneticileri işverenin haksız davranışına karşı herhangi bir mücadeleye girmemiştir. Ayrıca, mahallin jandarma kuvvetleri de işverenin tarafını tutarak işçileri tehdit etmiştir. İşverenden görüldükleri baskının yanında, devletin kuvvetlerinden, hattâ kendi sendikalarından da destek bulamayan petrol işçileri infial içindedir. KAHta'da olaylar çıkmasından endişe edilmektedir.

Beraat etti

■ 1967 Eylül'ünde Üsküdar'da bir kahvede arkadaşları ile sohbet ederken iki bekcinin ihbarı üzerine «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla tutuklanan ve 7 ay 10 gün tutuklu kalan TIP Düzce İlçesi yöneticilerinden Mehmet Sami Oflas beraat etmiştir. Avukat Erdoğan Şengezerin savunmasından sonra savcı da beraat talebine uymak zorunda kalmıştır.

Gerilla Günlüğü

■ Ernesto Che Guevara'nın Bolivya dağlarında ölümüne kadar yazdığı Gerilla Günlüğü'nü türkçeye çevirdiği için arkadaşımız Hüseyin Güneş hakkında Cumhuriyet Savcılığı Ağır Ceza Mahkemesi'nde «komünizm propagandası» iddiasıyla dava açmıştır. Bir süre önce ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan bu kitabı toplamış bulunan savcılık, esas hakkındaki iddianamesinde «Belki de günlükün müellifi olan Che Guevara, bu notları komünist ihtilalin propagandasını yapmak için yazmış değildir. Fakat Fidel Castro'nun önsözünde belirtildiği veçhile, bu notlar gerilla savaşı yapacaklar için gayet önemli bir ders mahiyetindedir ve onlara ne suretle bu savaşları yürüteceklerini öğretmekte ve göstermektedir. Bu sebeple dilimize çevrilip yayınlanması, komünist ihtilali bakımından bir rehber vazifesi görmekte ve bilhassa komünizm propagandası teşkil etmektedir» demektedir.

TIP İstanbul İli

■ Üyelerinin hepsinin görevlerinden istifası üzerine TIP İstanbul İl Yönetim Kurulu dâimî ve genel merkez geçici bir yönetim kurulu teşkil etmek zorunda kalmıştır. TIP Olağanüstü Büyük Kongresi'nden önce İstanbul İl'inde beliren bazı anlaşmazlıklar üzerine il yönetim kurulu işlemez hale gelmiş bulunuyordu. İlk olarak Cengiz Yazoğlu, Engin Yücel ve Celal Beyaz, parti üst kademesindeki ihtilaf hakkında il yönetim kurulunun görüşlerini açıklamamış istemişler, ancak çoğunluğun bunu kabul etmemesi üzerine istifa etmişlerdi. Daha sonra Şaban Yıldız da, il yönetim kurulunun yöneticilik fonksiyonunu yapamadığı gerekçesiyle istifasını bildirmişti. İl Yönetim Kurulunun öteki üyeleri ise, İstanbul ilinin de olağanüstü kongreye götürülmesi için merkez yürütme kuruluna başvurmuşlardı. Ancak Merkez Yürütme Kurulu, yerinde temalar yapan Rauf Çapan'ın raporunu da inceledikten sonra, İstanbul'da olağanüstü il kongresine ilzâm görmemiş ve mevcut kurulun seçmelere kadar İstanbul teşkilatını yönetmesi gerektiğini Genel Sekreter Tarık Ziya Ekinci'nin bir yazısıyla tebliğ etmiştir. Bu yazı üzerine, başta il başkanı Şinasi Kaya olmak üzere Murat Sarıca, Musammer Güngör, Alp Selek, Feridun Aksın, Aziz Erkinen, Müfrik Erem, Kemal Çakır, Metin Atılal, Nurettin Çavdarlı, Osman Yahn il yönetim kurulundan istifa etmişlerdir.

Ege tahliye edildi

■ Marx ve Engels'in ünlü «Komünist Manifestosu»nu yayımlayan Bilim ve Sosyalizm Yayınları yöneticisi Süleyman Ege, geçen hafta içinde tutuklandığı Ankara Merkez Cezaevi'nde 48 saat kaldıktan sonra tahliye edilmiştir. Ege, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde 142. maddeden sanık olarak tutuksuz yargılanacaktır.

15 Şubat yürüyüşü

Türkiye Öğretmenler Sendikası 15 Şubat'ta Ankara'da bir eğitim yürüyüşü yaparak iktidarın eğitim politikasını ve öğretmen kıymını protesto edecektir. TÖS'ün teşebbüsünden her zaman olduğu gibi paniğe kapılan Türkiye Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonu Genel Başkanı Arkan bir genelge yayımlayarak meslekdaşlarını jurnalcılığa teşvik etmiştir. Arkan'ın genelgesinde «Bu yürüyüşe katılacak bedbahtları meslekdaş olarak kabul edemeyeceğimize göre, bu aldanmaları yer yer ve isim isim tesbit etmeniz lazım gelmektedir. Biz burada icabını yaparak bu asil mesleğin yüz karası haline gelmiş bulunanları milletimize tanıtacağız ve haklarında verilecek hükmi bekleyeceğiz» denilmektedir. Öteyandan, bakanlık emrine alınmış bulunan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt hakkındaki karar Danıştay tarafından iptal edilmiş ve asil suçlunun kim olduğu adli makamlarca tesbit edilmiştir.

DOĞAN ÖZGÜDEN

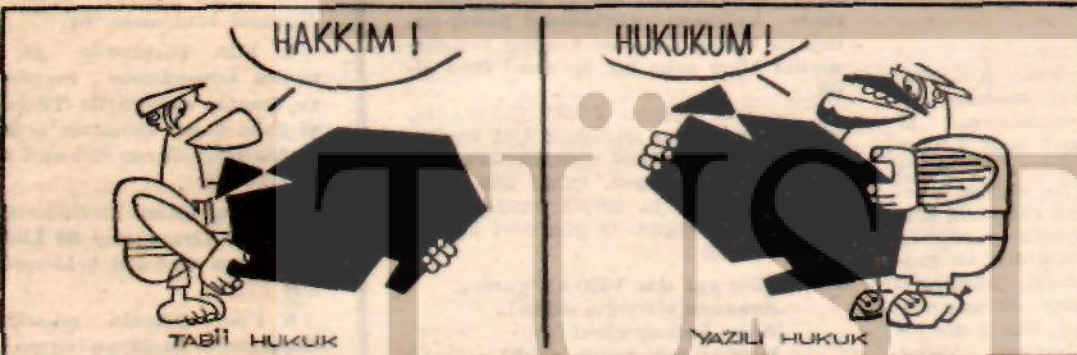
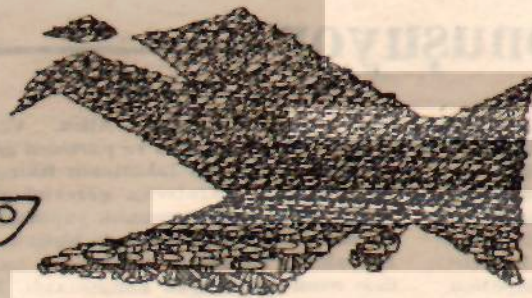
Kara gün : 10 Şubat

BUNDAN tam yarım yüzyıl önce Bâbü'lî'nin bir valisi vardı Anadolu'da: Ali Galip... Mustafa Kemal'in ulusal kurtuluş hareketini kırmakla görevli... Yarım yüzyıl sonra Anadolu'nun bir valisi var Bâbü'lî'de: Vefa Poyraz... Devrimci gençliğin Amerikan emperyalizmine karşı giriştiği ulusal kurtuluş hareketini kırmakla görevli! Aslında önemli olan ne Ali Galip, ne de Vefa Poyraz. Var mı yok mu arkada kuvvetler... Ali Galip'i öne süren Vahdettin'di, İngiliz'di; Vefa Poyraz'ı öne süren Demirel'dir, Amerika'dır. Aradaki zaman farkı yarım yüzyıl, fakat hesaplar aynı... Emperyalizmin ve onların yerli işbirlikçilerinin Türkiye'deki çıkarlarını savunmak. Ali Galip de Mustafa Kemal'i tasfiye edebilmek için bir çok komutanı kendine âlet etmeğe kalkmıştı; Vefa Poyraz da bugün aynı oyunu oynamak planında, tıpkı 17 Temmuz sonrasında olduğu gibi... Polis ordusu, jandarma ordusu ve nihayet Türk ordusu, Türk subayı emperyalist donanmanın cinsel açlık içindeki erlerine İstanbul'u açmak için devrimci gençliğe karşı seferber edilmek isteniyor. Bir Vedat'ın, bir Atalay'ın kanına girildiği yetmedi, daha bir çok Vedat'lar, daha bir çok Atalay'ların kanı isteniyor. Ellerinden gelse, yürekleri bağımsızlık ateşiyle çarpan bütün gençleri bu topraklardan sürüp, İstanbul'u Amerikan iktidarına devamlı sefahat beldesi yapacaklar!..

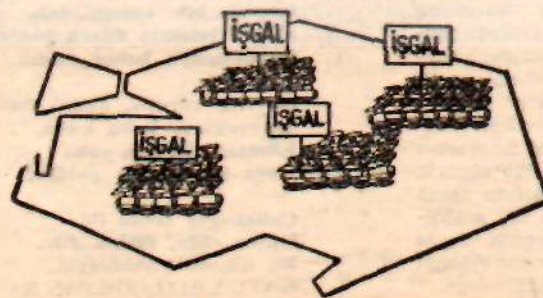
İSTANBUL bu kara günleri yarım yüzyıl önce de yaşadı; İzmir de... İşte Sabiha Sertel, son kitabında, elli yıl öncesinin İstanbul'unu anlatıyor: «Sokaklarda Senegal'i, Hint'i, Cava'nı sömürge askerleri, çeşit çeşit elbiseleriyle geziyorlar. Memleket derin bir karanlığa gömülmüş. Sokaklar daralmış, insanlar küçülmüş, çehreler soluk. Ağırbaşlı, vekarlı memurlar, cübbeli, sarıklı hocalar, işçi esnaf, bütün halk, bağları göğüslerine düğmüş, köprü'nün üstünden geçiyorlar... Sultan Ahmet Meydanı onbinlerce insanla dolu... İnsan kalabalığının oğultusu dalgalandırıyor. Halide Hanım kürsüde. Siyah çarşafı içinde vekarla ayakta duruyor, kürsünün üzerinde siyah bir bayrak gerilmiş. Ay yıldızın altında «Ya İstiklal, ya Ölümsüzlük» yazıyor. Kürsünün bir yanına asılan afişte «Wilson'un 12 maddesi» göze çarpıyor. Sultan Ahmet, Ayasofya camilerinin minareleri, küçük siyah bayraklarla süslü. Halide Hanım konuşuyor. Halide Hanım'ın millete sunduğu yemin sureti okunuyor. «Milletimin istiklalini elde edeceğim güne kadar savaşacağım.» İki yüz bin kişinin ağzından çıkan bu yeminin gür, canlı oğultusu halk arasında dalga dalga yayılıyor, insan bağlarının üstünden kenar mahallelere ulaşıyor. Bu, milli bağımsızlığı için savaşa azmetmiş bir milletin heyecanıydı. Artık tereddütler, korkular dağılmıştı. Bu, bir savaş hazırlığıydı.»

TÜRKİYE halkı, bugün de aynı heyecanı yaşıyor yavaş yavaş hissetmektedir. Artık tereddütler, korkular dağılmaktadır. Devrimci gençliğin başlattığı savaş hazırlığı dalga dalga İstanbul'un mahallelerine, giderek Anadolu'nun kentlerine, kasabalarına, köylerine yayılmaktadır. «Büyük dost, büyük mütefik!» yalanı artık bütün çirkinliğiyle sırtınmakta, bu yaldızlı sloganın arkasında emperyalizmin iğrenç çehresi bütün dehşetiyle her gün biraz daha belirgin hale gelmektedir. Amerika, genç öğrenci lideri Harun Karadeniz'in İstanbul Valisi'nin suratına cesaretle haykırdığı gibi, dost değil, en büyük düşmandır. Bugün bildiri dağıtmak, gösteri yapmak şeklinde gelişen direniş hareketi çok geçmeden bütün halka mal olacak, haysiyetten en ufak nasibi olan herkes bu kutsal savaşta yerini alacaktır. Sanılmamış ki, bugün devrimci gençliğin üzerine saldırtılan aldatılmış kitleler, ilanihaye bu alçakça oyunun figüranları olarak kalmakta devam edecektir. Ulusal kurtuluş savaşının heyecanı bir kez kitleleri sarmaya görsün... Bugün oy çoğunluğuna sırtlarını dayayarak emperyalizmle işbirliğini sürdürenler, yarı o kitlelerin binlerce, onbinlerce, yüzbinlerce Vedat halinde ulusal kurtuluş savaşının ön safalarında yer aldığını göreceklerdir. Evet, 10 Şubat kara bir gündür, ama aydınlık günler uzak değildir. Ve o günler geldiğinde, 6. Filo'ya İstanbul'u peşkeş çekenler, tıpkı Ali Galip'ler, Vahdettin'ler gibi kaçacak delik bulamayacaklardır.

GÖZ GÖRE YALÇIN ÇETİN

KÖYLÜLERİN TOPRAK İŞGALLERİ DEVAM EDİYOR-BASIN-

«-VAY CANINA!.. BU GİDİŞLE BANA TOPRAK KALMAYACAK!..»

17 Temmuz'u, Vedat'ı unutmamak, katil filo defol!

ANT koleksiyonlarını karıştıranlar, 83. sayı-
nın 8. sayfasında şu satırlar-
la karşılaşsınlar:

«Kanlar içinde yerde yatan
Vedat'ın üzerine dört polis bir-
den çullandı. Kendinden geçmi-
ş olan genci yerde sürüklerken,
hâlâ vahşet duygularını tatmin
edememiş olacaklar ki, bir yan-
dan da coplıyorlardı. 300 me-
tre kadar sürükleyip Teknik Ü-
niversite'nin ana giriş kapısına
getirip attılar. Vücudundan bo-
sanan kan 300 metrelik bir iz
bırakmıştı geride...»

Sosyalist kavganın genç mi-
litanı, 24 Temmuz 1968 günü
sabaha karşı arkasında gözü
yash bir ana ve onun ölümüyle
daha da bilinçlenmiş bir genç-
lik ordusu bırakarak bu dünya-
dan geçti. Sosyalist hareket bir
şehit daha vermişti...

Bugün 17 Temmuz'un üzerin-
den tam 209 gün geçmiş bulu-
nuyor. Vedat artık yok, fakat
Vedat'ı ölüme götüren nedenler
olduğu gibi duruyor. Vedat'la
aynı günlerde Ankara'da öldü-
rülen Atalay Savaş da yok...

Niçin öldürüldü Vedat? Ameri-
kan emperyalizminin Akdeniz-
deki savaş köpeği Altıncı Filo'nun
boğaz sularını kirletmesi-
ne, Türkiye kadınlarının sar-
hoş Amerikan erlerine peşkeş
çekilmesine «Hayır!» dediği i-

çin... Yurdunun bağımsızlığını,
halkının haysiyetini savunduğu
için öldürülmüştü Vedat... Hem
de kendi yurdunun polisleri ta-
rafından!

Evet, Vedat'ı ölüme götüren
nedenler olduğu gibi duruyor.
Altıncı Filo yine İstanbul sula-
rında. Yine Amerikan bayrağı,
yine sarhoş Amerikan neferle-
ri... Yine Türkiye kadınları A-
merikalıya peşkeş çekiliyor.

Ya Vedat'ı öldürenler? Hâlâ
ne bir soruşturma, ne bir dava
açılmış değil... CIA ajanı Ko-
mer'in arabası yakıldı diye
öğrenci avına çıkıp bir düzine
genci demir parmaklıklar ar-
kasına atanlar, bu toprakların
bir çocuğunu şehit edenleri hâ-
lâ aramıyor, bulmuyorlar. Ne
bir dava, ne bir tahkikat. Ve-
dat'ı öldüren toplum polisleri
hâlâ ellerini kollarını sallaya-
rak yeni avlara, yeni cinayetle-
re hazırlanıyor.

Toplum polisi, helikopterler,
arazözler, elektrikli coplarla do-
natılıyor. Kırk santimetre bo-
yunda, üzeri lastik kaplı coplar-
la vücuduna vurulan genç, yük-
sek amperli elektrik akımıyla
şoke olacak, direnme gösterme-
sine meydan verilmeden leabi-
na bakılacak...

Bununla da yetinilmiyor, po-
lisin terörünü takviye için as-
kerden yardım isteniyor.

**Katil Filo,
yedi ay önce
İstanbul
Teknik Üni-
versitesi'nde
Vedat'ın
kanını
dökürmüştü.
Kan izleri
üniversite
bahçesinde
300 metre
uzanıyordu.
Bu kanın
hesabı hâlâ
sorulmadı.**

Niçin bütün bunlar?

Çünkü hiçbir Akdeniz limanı-
nın kabul etmediği 6. Filo'nun
savaş gemileri erlerinin deşarj
olması için Boğaz sularında de-
mirleyecek... Gençliğin direni-
şine, Vedat'ların ölümüne rağ-
men, Demirel'lerin, İnönü'lerin,
Sükan'ların misafiri olacak.

Filo'nun ziyareti sırasında A-
merikalıların çıkacağı rıhtım-
lar, bir albayın yönetimi altına
verilecek. Buralar «askeri böl-
ge» ilan edilecek. Dolmabahçe
rıhtımı bir piyade albayının ko-
mutasındaki 450 kişilik üç böl-
üğün kordonu altına alınacak,
yine merkez komutanlığına bağı-
lı bir trafik taburu da aynı süre
içerisinde alarında kalarak
kendisine görev verilmesini bek-
leyecek.

Gemilerin İstanbul'da bulun-
duğu süre içerisinde, NATO'ya
bağlı sekiz uçaklık bir Ameri-
kan jet filosu da şehrin üzerinde
akrobatik uçuşlar yaparak hal-
ka gözdağı verecek!

Bütün bu tedbirlere, tehdit-
lere rağmen Vedat'ın kuşağı dev-
rimci gençler duracak mı? Su-
sacak mı?

İşte sorunun cevabı. İşte 22
öğrenci örgütünün ortak bildi-
risi:

«Halktan yana gençlik örgüt-
leri olarak Amerikan 6. Filo-
su'nun gelişine karşı direnece-
ğimizi açıklıyoruz. Halktan ya-
na olan bütün güçleri de bu fi-
lonun gelişini protesto etmeğe
çağırıyoruz.

6. Filo, 54 tane ikili anlaşma-
nın ve 101 tane Amerikan üs-

VEDAT DEMİRCİOĞLU
— Kavgası devam edecek —

sünün bekçisidir ve halkımıza
dost değil, düşman bir kuvvet-
tir.

6. Filo, hazine arazilerine el
koyan toprak ağalarının düze-
nini beklemektedir.

6. Filo, düşük ücretlerle ağır
şartlar altında çalıştırılan işçile-
rin değil, bu işçileri sömüren,
bu işçileri ücret kölesi olarak
çalıştıran sömürge şirketlerin
düzenini beklemektedir.

6. Filo, Keban'da 1400 işçiyi
bir defada işten atan, işçinin
kendi hakkını aramasına izin
vermeyen sömürge firmaların
düzenini beklemektedir.

6. Filo, petrolümüzden bakırı-
mıza bütün yeraltı kaynakları-
mızı soyan yabancı şirketlerin
düzenini beklemektedir.

6. Filo, Türkiye'de ağır sa-
nayinin kurulmasını engelleyen
ve montaj sanayii ile Türkiye'-
yi daha kolay sömürme ortamı-
nı hazırlayanların düzenini bek-
lemektedir.

6. Filo, bütün üreticilerinden
tütünü 8 Liraya alıp 80 Lira'ya
satmalarını düzenini beklemek-
tedir.

6. Filo, ülkenin çıkarlarını
düşünmeğe başlayan öğrencile-
rin öğrenim dışı bırakılmasına
çalışanların düzenini beklemek-
tedir.

Kısaca, 6. Filo bu çürümüş
ve halk düşmanı düzenin bekçi-
liğini yapmaktadır.

Emperyalizm Türkiye'deki çı-
karlarını bir yandan filo bekçi-
liğinde sürdürürken, öte yandan
daha iyi sömürme planlarını
gerçekleştirme peşindedir. Bu
amaçla da elçi olarak Türkiye'-
ye Komere'i göndermiştir.

Halktan yana gençlik örgüt-
leri olarak, 6. Filo'nun gerçek

Vedat'ın arkadaşları konuşuyor

VEDAT Demircioğlu Konya'nın
Taşkent'inden gelip, İs-
tanbul'da öğrenim yapan bir Anadolu
çocuğuydu. Amerikan gavarına karşı,
halkının sömürülmesine karşı diren-
meyi görev bilmisti. 6. Filonun geçen
gelişinde, Teknik Üniversite yurduna
yapılan polis saldırısında canına koyul-
du. Filonun bu gelişinde kavgada aynı
görevi yüklenenecek, ölebilecek arkadaş-
ları, omuzdaşları onu bize anlattılar.

— Ben, Taşkentliyim. Memleketli-
siyim. Adım Hasan, İktisat öğrencisi-
yim. Vedat komşumdur, arkadaşımıdır.
Sosyalist Türkiye kurulması yolunda,
emperyalizme ve sömürücülere karşı
savaşta omuzdaşımıdır. Anadolu gen-
cinin yerine getirmesi gereken göre-
vini yaparken öldürüldü. Vedat'ın bu
ölümüne sebep olan suç, birçoğumuzun
suçu olan, halkın Anadolu insanını
sevmesiydi. Taşkent'te biz, halkımızın
yoksul bırakılmasını soyulmasını bir-
likte görerek duyarak savaşımıza baş-
ladık. Taşkent güzel yerdirdi. Soğuk suyu
vardı, temiz havası. Ama bunun yanı-
sıra yoksul insanları da vardı. Üç dört
yıl önce yapılan bir 27 Mayıs toplan-
ışında bunları anlatan ağabeyim bir-
çok menfaatçiyi öfkütüğünde; yapı-
lan baskılarda kendisine en büyük des-
teği gösterenlerden biri Vedat oldu. O-
kumak için İstanbul'a geldiğimiz zaman
yine beraberdik. Bozuk düzeni ve soy-
gun çarkını daha iyi anlıyorduk. Bu ne-
denle Amerikan emperyalizmine karşı
yapılan direnişlerde yer almayı görev
biliyorduk. 6. Filonun her gelişinde ya-
pılan gösterilere katıldık. Birbirimize
destek olarak savaşımızı sürdürdük. Fi-

lonun geçen yıl gelişinde ben, F.K.F.'nin
düzenlediği açık grevine katıldığında
bana en büyük destekçi arkadaşımı Ve-
dat oldu. Üzüntüm başımızı koyduğum-
uz davada, o öldürülürken yanında ol-
mamam, Taşkent'te bulunmamam. Ama
köpekler ve Amerika suçu iyi bilmi-
lidir ki, Taşkent'ten ve bütün Türkiye'den
daha birçok Vedat'lar çıktı. Daha bir-
çokları çıkacak. Vedat'lar tükenmiye-
cekler, tükenmezler.

— Ben, Erdoğan Özkusurcu. Vedat
kardeşimle Hukukcular Fikir Kulübün-
den arkadaşım. O geceyi, korkunç ge-
ceyi birlikte yaşıyanlardam. 17
Temmuz 1968 günü sabah saat 4.30'da
bir gördü, bir savaş nidası, karahışı
güneşle beraber yurttı. Ne oluyor diye-
meden taşların ve kırılan camların sesi
doldurdu geceyi. Gümüşsuyu yurdunun
dört bir yanını beyaz mağferli ve kal-
kanlı polisler çevirmişlerdi. Sürülerle.
Bir düşman kailesini zaptetmek üzere o-
lan savaşçılar gibiydiler. Her hallerin-
den belliydi öldürme niyetleri. Vedat
kardeşimizi katlettiler. Neydi Vedat'ın
suçu? Neden öldürülmek isteniyordu,
hapislere atılıyor Vedat'lar? Suçumuz
halkımızı ilklere kadar sömürdükün-
den Amerikan gavarıyla savaşmamızdı.
Tam bağımsız Türkiye istememizdi.
Çok iyi biliyorduk ki, Türkiye halkını
kurtuluşa götüren yolu Amerikan Em-
peryalizmi ve onun işbirlikçi iktidarlar
kapatmaktaydı. Çağın gençliği olarak,
insan olarak bizlerin görevimiz buna
karşı savaştırmak. Bu yolda ilk şehidi-
mizi, Vedat kardeşimizi verdik. Aynı
yolda mücadele ede ede sona ermeyi
mutlu Türkiye'yi kurmayı özlüyoruz.

— Ben, Ali Osman Altın. Vedat,
Hukuk Fakültesi'nden ve partiden arka-
daşım. Geçen yıl fakültenin fikir ku-
lubünde ben sekreterlik görevini yük-
lendiğimde, o da saymanlık yapılmaktay-
dı. Birçok devrimci eylemde birlikte gö-
rev aldık. Yorulmak bilmez bir müca-
dele azmi vardı. Çok konuşmazdı. Hep
birşeylerle uğraşırdı. Nato'ya hayır,
işgal ve boykotlar, altıncı filo eylemle-
rinde katkısını gürültüsüz patırtısız,
ortaya kordu. Kısacası kendini yetiştir-
mesini bilen genç bir devrimci iken öl-
dü.

— Ben, Osman Yeşil Çobanoğlu,
Konya'nın Bozkır kazasının Çat köyün-
denim. Vedat benim memlekettin ve
kavgadan arkadaşım. Onun için ben
anılarımı Kavgaya adıyla yazdığım şi-
irime anlatacağım. O gün dört koldan
yürümüşlerdi...

Hele yat sen, VEDAT kardeş,
Arkada biz yığın olduk!..
Sana kalkan elleri biz,
Kırmak için yemip aldık!..

Borç ödeyemez sana tez'den,
Geçsek bile canımızdan.
«Durs» istemiş düzen bizden,
Durmanmaya haber saldı.

Buyruk vermiş, ağa - baba
Söverekten, kaba kaba,
Elimizde tirpan, yaba
Koşa koşa, coşa geldik!

Çobanoğlu senin ile.
Düşer oldu, dilden dile,
Bu ülkede yabancıyla,
KAVGAMIZI ÇORTAN KURDUK

Vedat'ın kanının döküldüğü yerde devrimci arkadaşları geçen hafta bir araya gelerek katil filo'ya karşı birlikte mücadele etmek için and içtiler.

yüzünü halka iletceğiz. İnaniyoruz ki, bu filonun gerçek yüzünü gören halk bu düşmanı i-cimizden atacaktır.»

Ve aynı gençlik örgütleri birer çağrı yayınlarak Türkiye halkını direnişe çağırıyorlardı.

Ulusal kurtuluş savaşının bilincine varmış devrimci Türkiye gençliği, Cumhurbaşkanı Sunay'a ve Genelkurmay Başkanı Tural'a bir telgraf çekerek Boğaz sularında Amerikan gemilerini değil Türk Donanması'nı görmek istediğini bildiriyordu.

Gençlik örgütleri, 6. Filo'ya karşı direniş ilan ederek bağimsızlık mücadelesi açarlarken, İktidarın İstanbul Valisi Vefa Poyraz, gençlere karşı yeni provokasyonlara girişmiştir.

Cuma günü, artık gençliği hiçbir şekilde temsil yetkileri kalmamış olan TMTF, MTB

Tütün Mitingine Saldırılar

Tütünde dönen dolapları daha yakından izlemek ve ekicilerle birlikte mitingler düzenlemek için Ege bölgesinde çalışmalar yapan F.K.F. üyesi öğrenciler, ilk mitinglerini Akhisar'da düzenlemişlerdir.

Bini aşkın ekicinin katıldığı Gar alanında düzenlenen mitingte çıkarıcı çevrelerin saldırıları yüzünden olaylar çıkmış ve Hasan Parlak ile Mehmet Fıstıkçı isimli iki kişi yaralanmıştır. Kaymakamın ve Manisa'dan gelen polislerin müdahaleleriyle olayların büyümesi engellenirken 80 yaşındaki Recep Kandil'in devamlı olarak «Benim altı balya tütümüm var, almadılar, halim ne olacak» diye bağırarak olduğu görülmüştür. F.K.F. ileri aynı gün 12'de Saruhan'a hareket etmişlerdir.

ve İÜTB temsilcilerini vilayette kabul eden Vali Vefa Poyraz, Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcisi olduğunu unutup 6. Filo'nun avukatı gibi davranarak şu konuşmayı yapmıştır:

«Amerikan filosunu protesto için bazı gösteriler yapılacağını, ayrıca bu gösterilere karşı yine bazı hareketlerin olacağını istihbar ettim. Böyle bir hal içinde memleketimizin emniyetini, dışarıda itibarım sarsacağına şüphe yoktur. Memleketimizde geniş hak ve hürriyetlere sahip bulunan Türk Toplumunu fikir mücadelesinde elbette hür ve serbesttir. Ancak bu hürriyetler birbirimize karşı olduğu kadar memleketimizi ziyaret eden, kanunlarımızın himayesinde bulunan misafirler için de suistimal edilemez. Gençlik ve polis, büyük Türk Milletinin ayrılmaz bütünüdür. Bunların her ne suretle olursa olsun karşı karşıya gelmesine seyirci kalamayacağı tabiidir. Bu ziyaret vesilesiyle, bu ana fikri hepimize açıklamaktan büyük faydalar ummaktayım.»

Bir İsgal valisi ağzıyla konuşan Poyraz'ın bu sözlerini, sözumona gençlik kuruluşlarının temsilcileri başları önlerinde dinlemişler, hiç itiraz etmeden çıkıp gitmişlerdir. Poyraz gençliği kandırma sevinirken, bu defa gençliğin gerçek temsilcileri vilayet binasına girerek Vali'ye haddini bildirmişlerdir. Başta İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz olmak üzere çeşitli öğrenci kuruluşlarının 20'ye yakın temsilcisi de kabul etmek zorunda kalan Poyraz, onlara da aynı tutku çekmege kalkmış, fakat Amerika'dan «dost ve müttefik» olarak bahsedince, Harun Karadeniz kendisine gereken cevabı vermiştir: «Biz Amerika'yı dost ve müttefik kabul etmiyoruz.»

Bunun üzerine vali gençlere bulundukları yerin vilayet makamı olduğunu, devleti temsil eden biriyle konuştuklarını hatırlatmış, Karadeniz de kendisine şu karşılığı vermiştir:

«Biz kanunlara saygılıyız. Anayasamıza verdiği hakka daya-

Faili meçhul olmayan cinayet

Yaşar Kemal

Kanlı altıncı filo gene geliyor. Altıncı filo dendiğinde tarihimizin en onursuz bir çağı da yüzyıllar boyu akla gelecek. Bir karanlık leke yüzyıllar boyu kışaklarımızı rahatsız edecek, utandıracak. Yüzyıllar boyunca tutsak olmamış bir milletin en rezil bir kelepçesidir altıncı filo. Sorunu bü-yüttüğümü sanmıyorum. Altıncı filoyu bizim kabul etmemiz, başımıza tac etmemiz, ne kadar utanç verici bir şeyse bizim için. Amerikalılar için de o kadar utanç vericidir. Bu çağdaki Amerikan politikasından, yüzyıllar boyu Amerikan kışakları da utanacaklar ve dünyada insanlarla her karşılaşta yerde, insanlık adına, onlardan özür dileyeceklerdir. Johnsonlar, Nixon'lar adına.

Ve biz de kışaklarımızdan Menderesler adına, Süleymanlar adına özür üstüne özürler dileyeceğiz. Hem de daha bir çokları adına. Dolmabahçe'de, Teknik Üniversite'de gencecik çocuklarımızı Amerikalıların keyifleri uğruna kan uykularında copleyanlar, onları kursunlayıp al kanlarını kara çimentolara serpenler, üstelik bu copleyanlara en kötü muameleleri reva gören iktidarlar, rütbeler, mevkiler adına gelecek kışaklardan özürler dileyeceğiz. Ve Türk kışakları bizim gibi, hiç olmazsa Türk tarihinin bir çağında, bizim gibi atalardan, onursuz kişilerden geldiklerinden dolayı utanacaklar. Tutsaklığı kabul etmenin, üstelik de tutsaklığı mesrulaştırmanın utançının kara lekesi bir kara bulut gibi bizim beş para etmez mezarlarımızın üstünde kıyamete dek dolayış duracak.

Bu memlekette hukuk var değil mi? Gelenekleri olan mahkemeler var değil mi? Vedat Demirelioğlu'nun üniversitede bazı polisler öldürdüler. Nerede öldüren polis? Ne oldu ona? Eğer bir memlekette hak hukuk, adalet varsa, adalet mülkün temelidir sözü dünyamın en büyük palavrası değilse Vedat Demirelioğlu'nu öldüren polisler ya madalyayla «taltif» edilmeliydiler, yada şimdi hapisanede olmalıydılar. Adalet mülkün temeliyse buyursanıza efendiler. Şadi Alkış'ı bir iki söz söylediyse hapisherde sürdüren değil misiniz? Bu cinayet karşında baskılarımı itham etmek gücünü kendinizde nasıl buluyorsunuz? Ve de hakkımı? Bütün dünyamın, hem de Türkiye'nin gözleri önünde Amerikan askerlerinin uçakları uğruna bir Üniversite genceci Üniversitenin yatakhanesinde, uyanık öldürülüyor, bir memleketin bütün viedanı bu korkunç haksızlık karşısında susuyor. Biz de diyoruz ki, bu çağ, hiç olmazsa bizim kışağımız yozlaşmış, bütün yönleriyle çürümüş bir kışaktır. Bu çürümüşlük gelecek kışaklara da sıçarsa, bularsa bu millet iflah olmaz, diyoruz. Biz kötülüğümüzü, insanlıyetsizliğimizi yaptık, kendi elimizle bir milleti, milletimizi tutsak ettirdik. Bu kara lekeyi alımızda taşıyoruz. Gelecek kışakların bunda ne suçu var. Bari onları irak tutalım kötülüklerimizden, utançlarımızdan. Milletler lekeleri ve acıları

unutamıyorlar. Utançları unutamıyorlar. Biz ölümlüyüz, halkımız ölümsüz.

Şimdi ben bunları yazdım diye onuruza dokunacak. Hemen mahkemelere gönderceksiniz. Ne kazanacaksınız? Türk milleti tutsaklıktan, umutsuzluktan, kışaklarımızı utançtan kurtulacaklar mı? Ben ne kaybedeceğim, yada ne kazanacağım. Benimki, sizlerin davranışınıza bakıyorum da, kendimi yaksam bile boşuna bir çaba. Gene de can çıkmayınca umut çıkmaz da bu yazıyı onun için yazıyorum.

Bu memlekette Cumhurbaşkanı var. İktidar var. Muhalefet liderleri var. İsmet Paşa, Mehmet Ali Aybar var. Üniversite var, Hukuk fakültesi var. İşçi Sendikaları var. Sarısı, yada sarı olmayan... Şairleri, romancıları, ressamı var. Gazeteleri, gazetecileri var. Hapisanesinde yatan Şadi Alkış'ı var... Var oğlu var. Ve bir millet var. Ne olursa olsun var.

Ama Konya ovasında gencecik yatan Vedat Demirelioğlu da var. Vedat Demirelioğlu'nun katilleri polisler de var. Viedanımızın, geleneklerimizin, adaletimizin, insanlığımızın üstünde çizmeleriyle tepinen, ellerini kollarını sallaya sallaya tepinen bazı katil polisler de var.

Gözümüz aydın gene Amerikan altıncı filosu geliyor. Gene boğazın sularına oturacak. Gene Amerikalıların azgın uçakları uğruna bizim gencecik çocuklarımız öldürülecek, bununla birlikte de içimizdeki adalet duygumuz, sevgimiz, viedanımız, insanlığımız öldürülecek... Her gün biraz daha bu millet milletliğinden bir şeyler kaybedecek. Ve biz gene Türk milleti adına, Amerikan donanmasının uçkur bağı altında Tanrı Türk korsun diye dualar ederek kaz adımları atacacağız. Tanrı Türkü, en iyi niyetle söylüyorum, Amerikan donanmasının uçkur bağı altına koruyamaz.

Gözümüz aydın... Aydınlıklar içinde katalım... Ne güzel, kocaman bir Amerikan gemisi... Azgın Amerikan gemicileri, her birisi uzun boylu... İstanbul sokaklarında kadın, içki, dolar seli... Herkes halinden memnun... Size ne oluyor eey vatan halini solen gençler... Siz de büyüklüğünüz gibi alkışlayın, alkışlayın Amerikan gemilerini, yiğit, kahraman conilerini, Amerika uğruna ölmek, Amerika uğruna döğüşmek bizim için onurların en büyüğü değil mi? Ne yaparsa yapsın, Amerika ne yaparsa yapsın sadece sadece bizlere onur kazandırır... Behey piç kuruları ne istiyorsunuz onur payımızdan?

Hele bir kıpırdanın, hele bu sefer azıcık parmağınızı oynatın... Vedat Demirelioğlu'nun başına gelenleri mumla ararsınız... Hele, hele!

Adalet Türkiye'de mülkün temelidir. Vallahi de bilaher de temelidir. Bunu da iyi-ce belleyesiniz.

Ve Türkiye faili meçhul olmayan cinayetler ülkesidir. Bunu da böylece bilirsiniz.

narak direnişinize devam edeceğiz. Biz Türk ulusuna ve ülkenin geleceğine karşı sorumluyuz. Bu bakımdan Amerikan 6. Filosu'nun da ülkenin geleceğini tehdit etmekte olduğunu müşahade ettiğimizden, bu filoyu ve mensuplarını dost ve müttefik olarak kabul etmiyoruz.»

Gençlerin azimli tutumları karşısında Vali Poyraz tartışmayı sürdürmek cesaretini kendinde bulamamış ve «Tekrar ediyorum, Kanun dışına çıkılırsa emniyet kuvvetleri, hiç kimse-den emir almaksızın kanun hudutları dahilinde görevlerini yerine getireceklerdir» tehdidini savırmıştır.

Yani aynen 17 Temmuz'da olduğu gibi üniversite yurtlarını basacaklar, gençleri copleyacaklar, gerekirse başka Vedat'ları

da genç yaşında kana boğarak katledeceklerdir.

Nitekim bu iş için, İçişleri Bakanı Sükan'ın emriyle Ankara'dan gelen takviyelerle İstanbul'da 2.500 kişilik bir toplum polisi ordusu kurulmuştur. Amerikalılara İstanbul'da hiçbir olay çıkıncaya kadar teminat veren Sükan, bu polis ordusunun başına da Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Erdoğan Alverer'i tayin etmiştir. Toplum polisinin Hitler'in SS kitalarına benzetilmesinde en büyük rolü oynayan Alverer herhalde Amerikalılara karşı gençliğin direnişini ezme için emrindeki polis ordusunu en hunhar şekilde kullanmakta tereddüt etmeyecektir.

Ama bu terör, gençlerin emperyalizme ve onun yerli usak-

larına karşı mücadele azmini daha da bileyecek, bu sefer olmazsa gelecek defa, o zaman da olmazsa öteki defa, ama ergeç 6. Filo'yu Boğaz'a demirle-yemez, Amerikan askerlerini İstanbul toprağına ayak basamaz hale getireceklerdir.

Ve bu savaş son Amerikan neferi Türk topraklarından sö-külüp atıluncaya kadar sürecektir.

AÇIKLAMA

Geçen hafta yayınlamış bulduğumuz Renkli Gazetesi Savaş başlıklı yazıda adı geçen Agası Şen, masonlukla ilgili olmadığını, ayrıca Coca Cola'daki görevinden de yedi ay önce ayrıldığını açıklamıştır.

Tural, iktidara ve Çankaya'ya açıkça meydan okuyor!

ONCEKİ hafta Cumhuriyet Senatosu'nda iktidarın başı Demirel ile eski MBK'cular arasında cereyan eden «ulusal ordu» tartışmalarından sonra Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural da geçen hafta yaptığı anormal ziyaretlerle kamuoyuna bir «kişisel ordu» sorunu getirmiştir. Gerçekten de, Tural'ın emeklilik süresi dolduğu halde 22 Mart'ta ordunun başından ayrılmak istememesi, hattâ emeklilik günü yaklaşınca genelkurmay başkanı sıfatıyla bir takım gövde gösterilerine girişmesi, 65 yaşındaki bu orgeneralin, silahlı kuvvetleri kendi tapulu malı gibi gördüğünü ortaya koymuştur.

Tural'ın durumu dolayısıyla bütün kamuoyu büyük bir tedirginlik içindedir.

Türk Haberler Ajansı da, bu tedirginliği bildiği içindir ki, 3 Şubat günü bir gazetecilik oyununa başvurmuş ve Tural'ın 22 Mart'ta kendiliğinden emekliye sevkedilmek istediğini gazetelelere duyurmuştur. Ajans, bu habere karşı yapılacak açıklamalarla durumu açıklığa kavuşturmak amacı gütmüştür.

Ne var ki, bu balon habere hükümet çevrelerinden hiçbir ses gelmemiş. Demirel'in tutumunun ne olduğu anlaşılamamıştır.

Tural kanadı ise habere büyük tepki göstermiş. Genelkurmay Başkanlığı Halkla İlişkiler Dairesi bir açıklama yaparak Tural'ın emekliliğini istediği yolundaki haberleri yalanlamıştır. Aynı gün bir liseyi tefitiği sırasında Tural, gazetecilerin «emekliliğini talep edip etmediği» yolundaki bir sorusuna şu cevabı vermiştir:

«Ne talebimiz var, ne de talep isteyen. Gülerim böyle şeylere. Siz neden böyle şeylere inanıyorsunuz?»

Hükümet kanadının sessizliğine, Tural'ın şiddetli tepkisine karşılık, Tağmaç'a oynayan Çankaya Tural'ın emekliye sevk edilmesinde ısrar etmektedir. Nitekim bir yandan Tural'ın emekliliği ve tesisleri gezerken, Kara Kuvvetleri Komutanı Tağmaç da meydanı boş bırakmamakta, o da kendine göre bir ziyaret programı uygulamaktadır.

Bu çekişmede en güç durumda olan şüphesiz Demirel'dir. AP Lideri, «demokrasinin son pürüzü!» olarak gördüğü Tural meselesini halledilebilmek için el altından «muktedir komutan»a şu teklifi yapmıştır:

«Eğer genelkurmay başkanlığından emekliliğinizi isteyerek ayrılacak olursanız, önümüzdeki seçimlerde sizi merkez kontes-
tanından milletvekili, iktidara

gelecek olursak da milli savunma bakanı yaparız.»

Demirel'in oyununun basitliği derhal anıttığı ve yıllardır politikacılarla düşe kalka politik oyunları adamakıllı öğrendiği içindir ki, Tural bu teklifi elinin tersiyle itivermiştir.

Demirel'i rahatsız eden bir nokta da, Tural ile ilgili haberlere TRT'nin haber bültenlerinde çok geniş yer verilmesi olmuştur. Hemen TRT yetkilileri nezdinde teşebbüse geçilerek Tural ile ilgili yayınların durdurulması istenmiştir. TRT ise, hükümete verdiği cevapta, TRT Kanunu'nun ilgili hükümlerini sıraladıktan sonra bunun mümkün olmadığını bildirmiştir. Demirel'in bu önleme teşebbüsünden sonra, Tural derhal TRT'ye ve Ankara Televizyonu'na bir ziyaret yaparak Demirel'e bir nevi gözdağı vermiştir.

Genelkurmay başkanı olarak çok güçlü bir istihbarata sahip bulunan Tural, Çankaya'nın ve Demirel'in oyununu bozmak için ustaca bir taktiğe başvurarak Başbakanlığa resmi bir yazı yazmıştır. Tural, resmi yazısında şöyle demektedir:

«21 Mart'tan sonra Washington'da toplanacak CENTO genelkurmay başkanları toplantısına katılmak için gerekli iznin

verilmesini dilerim. Cevabınız üzerine gerekli yol hazırlıklarını yapmaya başlayacağım.»

Demirel bu izni verecek olursa, Tural'ın görev süresinin uzatılacağına, vermezse emekliye sevk edileceğine delalet edecektir. Bu açmaz karşısında kıvranan Demirel geçen haftanın sonuna kadar Tural'a herhangi bir cevap vermiş değildir. Her meselede olduğu gibi bu meselede de mümkün olduğu kadar zaman kazanmaya çalışmakta ve cevabını geciktirmektedir.

Demirel cevabını geciktire dursun Tural, kendi kendine, görev süresini 1970'e kadar uzatmışa benzemektedir. Zira, Genelkurmay Başkanlığı'nca hazırlanan ve yüksek komutanların görev sürelerini gösteren bir albümde Genelkurmay Başkanı Tural'ın görev süresinin bitim tarihi olarak 1970 yılı yazılmıştır.

Bu arada Amerikan ajansı Associated Press'in Türkiye'den verdiği bir yorum da dikkati çekmektedir. Associated Press'in yorumunda, Genelkurmay Başkanı Tural'ın ileride cumhurbaşkanı olmak istediği, bu sebepten genelkurmay başkanlığında kalmakta bu kadar ısrar ettiği belirtilmektedir.

Tural'ın yerine Tağmaç'ı ge-

Sunay'a ve Demirel'e açıkça meydan okuyarak devlet içinde devlet gibi hareket eden Genelkurmay Başkanı Tural TRT'ye girerken (üstte) ve televizyonda sempatik görünmeğe çalışırken (yanda)

nan öğretmen kıyma makinesi Ayhan Doğan tarafından büyük bir titizlikle ele alınmış, öğrenciler hem disiplin kuruluna verilmiş, hem de savcılığa ihbar edilmişlerdi. Disiplin kurulu, siyasi iktidarın doğrultusunda düşünmedikleri için on öğrenciyi bir ay süre ile okuldan uzaklaştırmış, ayrıca sorguları yapılan diğer öğrencilere de devrimci yazarları ve dergileri okumalarını ihtar etmişti.

15 Temmuz 1968'de 6. Filo'nun gelişini kınayan bir bildiri dağıttığı için Fikir Kulübü Başkanı, olağanüstü toplanan disiplin kurulu tarafından okuldan uzaklaştırılmıştır.

10 Kasım 1968'de Atatürk'ün nutkundan seçilmiş antiemperyalist nitelikteki sözlerle bir bildiri yazan ve dağıtan öğrencilerden 75'i soruşturmaya tabi tutulmuşlardır. Devrimci düşünce ve eylemlere karşı her türlü baskıyı uygulayan okul yönetimi, Hitler'in, Mussolini'nin, Necip Fazıl'ın kitaplarının okul dahilinde serbestçe satılmasına, milli hareket, dokuz ışık bildirilerinin dağıtılmasına açıkça göz yummuştur. Ayrıca bu hoşgöründen yararlanan sağcı öğrencilerin devrimci gençlere saldırmasını da yöneticiler görmezlikten gelmişlerdir. Buna karşılık sekiz sağcının saldırısına uğrayıp burnu kırılan devrimci bir öğrenciyi, «olaya sebebiyet verdiği» gerekçesiyle bir ay okuldan uzaklaştırma cezası verilmiş, buna karşılık saldırganlardan hiçbiri cezalandırılmamıştır.

Bu baskılar karşısında «Haksızlığı protesto» yürüyüşü yapan 268 öğrenciden üçü hakkında yeni bir disiplin kovuşturması açılmıştır. Bu defa 230 öğrenci, bu disiplin kovuşturmasını protesto etmek üzere okul yönetimine bir protesto bildirisi vermişlerdir. Bildiriye o-cak ayının son günlerine kadar herhangi bir tepki göstermeyen okul yönetimi, şubat tatili başlar başlamaz tekrar baskılara başlamış. Fikir Kulübü kurucusu 10 öğrenciyi, «öğretmenlik yapamazlar» kaydıyla okuldan uzaklaştırmış, bakanlık da bu haksız kararı onaylamıştır.

Kararı bozdurmak üzere öğrenciler Danıştay'da dört dava birden açmışlardır.

Yüksek Öğretmen Okulu babanızın çiftliği değildir

ISTANBUL Yüksek Öğretmen Okulu'nda 1 Ocak 1968'de Fikir Kulübü'nün kurulmasından sonra öğrencilere karşı girişilen baskılar bütün şiddetiyle devam etmektedir.

Bilindiği gibi Fikir Kulübü'nün kuruluş bildirisi, o sırada okula yeni tayin edilmiş bulu-

Kontakkk!

İlkokul 5. sınıf Coğrafya Kitabının, Oğuz ve Tolunay adlı zatlara yazılan coğrafyanın 165'inci sayfağundan bir cümleler Amerika Birleşik Devletleri barışın koruyucusu halindedir...

Düşünün siz... böylesine fasarya kitaplarla eğitilmiş bir gençlik, A.B.D. ulfeleriyle âbâd olacak yerde, 1453'de Fatih'in 67 Çektirmesini Haliç'e asırtmak için kızak ettiği Dolmabahçe'ye bel boşaltmağa çıkan Amerikan tâifesinin beline vurma uğruna, o dolma toprakları, bir daha ve dini - bir uğruna; cancağızlarıyla doluruyorlar.

Bu ciddiyet burda biter!.. Bu çocuklara karşı... Polis... elektrikli cop tedarikine baş-

larsa... Shock Baton diye taa Amerikadan Darbell Baston ithaline başlarsa... Biz de artık ciddi yazı yazamayız... Bu devlet... ki... büyük kentlerine su getirmekten acizdir... ama pırıl - pırıl çocuklarını üstüne, 500'ünü birden dağıtmacasına su sıkacak güfte arazözler ithaline başlarsa... Bu devlet ki... Karanlıkta içinde yaşayan topraklarını aydınlatmak dururken, aydınlanmış, yani geçmişini, geleceğini halka bağlamış gençlerin kafasına kafaları gassın diye elektrikli cop siparişlerse... bilin ki... bu tedbirler işlemyecektir... Çünkü bu anlayış, bu zihniyet ve bu kafa, yurdunu aydınlatmaktan yoksun, ve aynı zamanda KONTAKKE'dir...

Can YÜCEL

İSTIKLAL CADDESİ

Vedat'ın kanı yerde kalmayacak

Çetin ÖZEK

BİR Vedat Demircioğlu vardı. Bir Vedat Demircioğlu vardı, devrimci, genç yarına umutla bakan ve bu umutla bağımsızlık savaşına katılan. Bir Vedat Demircioğlu vardı, ülkemizin sömürülmesini istemeyen, Amerika'nın yurdumuza bir sömürgeye gelmiş gibi gelişine başkaldıran, yurdumuzun geribırakılmışlıktan kurtulması, zenginliklerinin talan edilmemesi için savaşan. Bir Vedat Demircioğlu vardı, yurtsever olduğu, Amerikan emperyalizmine başkaldırdığı için coplanan, kurşunlanan ve ölen. Ve bir VI. Filo var, Akdenizde «bekçi köpekliği» yapan, koca çelik gövdeleriyle, ağır toplarıyla, yok olasıca bayrağıyla Amerikan emperyalizminin somut görüntüsü gibi yüzen gemilerden kurulu. Bir Vedat Demircioğlu vardı, VI. Filonun karasuları-mızı kirletmesini, limanlarımızda Amerikan emperyalizminin en iğrenç kurtlarını dökmesini istemediği için kurşunlanan ve daha onun «kurşun yarası, kızıl bir kanunfil gibi açmışken» altında, VI. Filo yine sularımıza geliyor. Vietnam vampirlerinin bir başka kolu, yüzen bir ejderha gibi yine çöreklenerek limanlarımızda.

VI. FILO Akdeniz'de bir «hayalet» gibi dolaşüyor ve Amerikanın sömürsüne karşı davranışları cezalandırıcı bir güç olarak, hürriyet adına, bölgenin en gerici iktidarlarının savunuculuğunu yapıyor. Amerika ve benzerlerinin dünyanın her yö-nünde sürdürdükleri saldırgan ve haksız savaş, komünizme karşı demokrasi ve özgürlüğün savunulması aldatmacası ardında halklara yutturulmak istenirken, gerçekte yeni sömürgecilik sisteminin sürdürülmesi ve geribırakılmış ülkelerin sömürülmesine devam edilebilmesi için bir savaş verilmektedir. Bütün geribırakılmış ülke halkları temelden bir uyanışın ve bilinçlenmenin içindedirler. Bütün dünya halkları artık kendilerini sömürmemek için emperyalizme başkaldırmaktadırlar. Vietnam'dan, Kolombiya'ya kadar bütün Amerikaca sömürülen ülke halkları, emperyalizmin Amerika'ya kulluğun sona ermesi için çağımızın en haklı savaşını vermekte, kanlarını akıtmaktadırlar. Amerika, demokrasi ve özgürlük savunucusu, «hürriyet havaris» görüldüğü altında, işte bu devrimci başkaldırıyı ezme, halkların tercih haklarını yok etmek, devrimci demokratik eylemleri kandökerek yok etmek amacını taşımaktadır. Johnson 12 Temmuz 1966 tarihli «öylevinde», Amerika'nın dünyada barışı ve özgürlüğü korumakla görevli bulunduğunu, komünizmin barışı tehlikeye düşürdüğü yerlerde savaşın genişletileceğini söylerken, halkların bağımsızca ve denetimsiz olarak kendi yönetim biçimlerini seçmek hürriyetlerini tanımadığını da itiraf etmiş olmaktadır. Amerika, «özgürlük için kan dökme» doktrinini uygularken, gerçekte kendi emperyalizminin sömürü düzenine yatkın siyasal iktidarların bekçiliğini yapmaktadır. Devrimci bir düzene dönüşme olanakları, halkın bu konudaki eğilimleri hiçe sayılarak, Çan Kay Şek, Van Thieu Kral Suud, Kral Hüseyin, Baoigny, Castel Branco ve

benzerleri gibi liderlerin iktidarları Amerikan silah gücüne savunulmaktadır. Amerika «dünyanın jandarmalığını» yapmaktadır. Bu jandarmalık, binlerce ve binlerce yurtseverin ölümü pahasına olmaktadır. Bir Vedat Demircioğlu vardı, «Bir elinde başlamadan biten rüyası - Bir ölü yatıyor.»

AMERİKANIN «dünyanın jandarmalığını» görevini gerçekleştirirken, özellikle askeri bloklamalardan ve bu bloklara dayanarak yaptığı anlaşmalardan yararlandığı gerçektir. Amerika'nın bütün dünyada kullandığı, «komünizmin tehlikesini önlemek ve hür dünyayı savunmak» aldatmacası, dünyada «soğuk harp» havası yaratmakta ve bu tedirginlikten yararlanılarak, geribırakılmış ülkeler değişik bloklar içinde Amerikan emperyalizmine bağlanmaktadır. Askeri bloklamaların, Amerika'ya sağladığı ekonomik çıkarlar bir yana bırakılsa dahi, ulusal orduların yönetimi ele geçirilmekte, bu yolla ülkedeki devrimci eylemler kırılmakta, siyasal iktidar bu yolla istenilen yöne itelenmektedir. Ayrıca, askeri bloklara dayanılarak elde edilen üsler, o bölgedeki devrimci gelişimlere karşı savaş güçlerini toplayan köprü başları olmaktadır. NATO, CENTO, SEATO gibi bloklamalar, ulusal bağımsızlık hareketlerine karşı emperyalizmin uyduculuğunda, saldırgan kuruluşlar olarak belirmektedir. Amerikanın iki tarafı olarak imzaladığı anlaşmalar da Amerika'ya, ülkelerin gerici yönetim biçimlerine karşı devrimci başkaldırıları ezme için ülkelere silah müdahalede bulunmak hakkını vermektedir. Amerika'nın Yemen'e, Vietnam'a saldırısı bu yolla gerçekleşmiştir. Bunun için dünya halkları korkusuzca, övünçle kanlarını akıtmaktadırlar ve bunun için «bir ölü yatıyor - bu ondokuz yaşında bir delikanlı - gündüzleri güneşte - geceleri yıldızların altında». Bir ölü yatıyor, adı Vedat Demircioğlu. Bir Vedat Demircioğlu vardı, Amerikan emperyalizmine başkaldırdı, emperyalizme dost gözüyle bakanlar dıçkıletip, öldürtüler onu ve daha onun kanının hesabı sorulmadan Amerikan vampirliğinin bir kolu VI. Filo limanlarımızda.

AMERİKA dünyanın jandarmalığını yaparken, belirli bölgelerde gerici düzen ve sistemlerin koruyucusu «bekçi köpekleri» bulundurmak zorunda kalıyor. Akdenizin, Ortadoğu'nun payına düşen bekçi köpeği de VI. Filo. Ortadoğu önce ticaret yollarının geçit yeri olarak, daha sonra da petrol yatakları nedeniyle emperyalist ülkelerin sahip olmak için, kendi aralarında da çekıştikleri bir bölge olarak görülmektedir. Osmanlılara ait bu bölge önce Fransız ve İngilizler tarafından paylaşılmış, daha sonra İngiltere buraya yahudileri yerleştirerek bu dönemin ilk savaşını kazanmıştır. Amerika 1830 Sardunya - Amerika ticaret anlaşmasıyla bölgeye ekonomik yönden ilk adımını atmışsa da, esas bölgede yer edilişi 1942 yılından sonradır. 1942 yılında bölgeye gelen ve Afrika sahillerini tarayan Amerikan

donanması, bölgede Amerikan ve İngiliz emperyalizminin etkisini silmek yollarını aramıştır. VI. Filo tarihten bu yana Akdeniz'den ayrılmamıştır. D. Besa VI. Filonun 1948 yılında Akdeniz ülkelerine yaptığı ziyareti, «Saturday Evening Post» da, «Akdenizin tarihte ilk defa Amerikan gözü haline getirilmesi» olarak nitelendirmiştir. Kaldı ki, «Akdeniz Avrupa'nın anahtarıdır, oraya mutlaka sahip çıkılmalıdır» politikası, çok önceleri George Weller'in ileri sürdüğü bir görüşdür. Amerika Akdenizde yayılmayı kendi çıkarları açısından o kadar önemli saymıştır ki, 1959 yılında VI. Filoya «Rusya'ya karşı atomlu atomsuz genel veya sınırlı bir savaşa hazır olun» emri verilmiştir. Nitekim, «Amerikanın dış politikasında Akdenizin rolü» isimli kitabında, Reutzer Amerikanın Akdenizi bırakmayacağını ve buradaki ülkeleri Rusya'ya karşı bir cephe olarak kullanacağını açıkça belirtmiştir. Amerikanın bu nedenle bölgede başka emperyalist güç istemediği, Süveyş olayları sırasında ortaya çıkmıştır. Süveyş olayları sırasında ortaya atılan Eisenhower - Dulles'in «boşlukları doldurma» teorisi, batı Avrupa ülkelerinin güçsüzlükleri nedeniyle bölgede bıraktıkları boşluğu, Amerikanın kapatmasının kendisi ve «hür dünyayı korumak» için görev olduğu görüşüne dayanmaktadır. Bu şekilde Amerika, hem diğer emperyalist ülkeleri bölgeden sürüp çıkartmakta ve hem de bölgede savaş yetkisini tek başına ele geçirmiş olmaktadır. VI. Filonun batı dünyasını tehdit eden olaylara ani müdahalede bulunabilmek için bölgede dolaştığı ileri sürülürken gerçekte, Amerikan emperyalizminin aşağılık, kandökücü «bekçi köpekliği» görevini yerine getirmektedir. Demokrasi ve özgürlük aldatmacası ardında Amerikanın, bu bölge halklarının serbest iradeleriyle ortaya konan yönelişlerini, emperyalizmin ve tekeli sermayenin çıkarları adına bastırdığı uluscu akımları, «batı dünyasını tehdit eden davranışlar» olarak adlandırdığı, İsrail - Arap savaşlarındaki, Kıbrıs olaylarındaki, Lübnanın işgalindeki, Süveyş çıkımadındaki, Suriye ve Irak'ta giriştiği darbe teğebbüslerindeki tutumuyla ortaya çıkmaktadır.

İSTE bir zamanlar olan Vedat Demircioğlu, bunların bilincine eriştiği için «katledildi». Vedat Demircioğlu coplandı, Vedat Demircioğlu devrimci olduğu için öldürüldü, Vedat Demircioğlu'na ülkemiz sömürülmesini diye başkaldırdığı için kıyıldı. nun kanının hesabı sorulmadı. Demircioğlunu pence VI. Filo yine limanlarımızda geliyor ve Demircioğlu'reden atanlar, üstüne kurşun sıkılanlar, kafasını dipçikleyenler ortalarda dolaşiyor. Vedat Demircioğlu'na kıydıranlar koca koca koltuklarda oturuyorlar, emperyalizmin komisyonculuğuyla kasalarını dolduruyorlar ve VI. Filo yine limanlarımızda geliyor. «Bir ölü yatacak - Toprağa sıp sıp damlayacak kan» ve ergeç Vedat Demircioğlu'nun kanı yerde kalmayacak, kanının öcü alınacak. Vedat Demircioğlu, tüm Amerikan emperyalizmiyle olan kan davamızın sembolüdür şimdi.

TÜRKİYE'DE VERGİ ADALETSİZLİĞİ

Kalkınma planlarındaki rakamlara göre milli gelir kaynakları hızla gelişen yurdumuzda yüksek gelirli tabakaların durumlarının incelenmesini, hem gelir bölümündeki sosyal adalet dengesi bakımından ve hem de üretici ve aracı kazançlarının ne oranda olduklarının bilinmesi bakımından faydalı gördüğümüzden bu araştırmayı yapmış bulunuyoruz.

Araştırmamızın dayanağı Resmi Gazete'de yayınlanan 1965 yılı vergi miktarları ile İstatistik Genel Müdürlüğü yayınları arasında çıkan 1965 İstatistik Yılığında rakamlar ve 20 sayılı Devlet Gelirleri Bülteni'deki istatistiklerdir.

• Bir Milyon Lira üzerinde gelir bildirenlerin sayıları

Devlet İstatistik Enstitüsü'nce yayınlanan 1965 yılığında rakamlara göre (Sayfa: 344) 1958 - 1965 yıllarında bir milyon Liranın üzerinde net gelir bildiren vergi ödeyicilerinin sayıları ile bildirdikleri net gelirler toplamı şöyledir:

Yıllar	Firma sayısı	Net gelirler toplamı Milyon Lira
1958	49	86,6
1959	59	118,7
1960	87	176,5
1961	110	210,7
1962	75	184,4
1963	115	208,8
1964	101	206,6
1965	104	209,1

Bu rakamlar firmalar tarafından bildirilen net gelirler olup, çeşitli şirketler halinde faaliyette bulunan ortaklıkların aynı yıllardaki sayıları ile bildirdikleri net gelirler toplamı şöyledir:

Yıllar	Firma sayısı	Net gelirler toplamı Milyon Lira
1958	146	729,9
1959	140	851,2
1960	241	1510,3
1961	233	1525,1
1962	220	1054,2
1963	270	1402,6
1964	246	1175,6
1965	256	1495,1

İstatistik yılığında ortaklıklar arasında kamu işletmeleri ile dernekler ve tesisler de bulunduğu bunların ortalama olarak yıllık net gelirleri toplamı olan 600 milyon Lira 1965 yılı gelirler toplamından çıkartılacak olursa net gelirleri yılda 1 milyon Lirayı aşan özel sermaye ortaklıklarının yıllık gelir toplamının 900 milyon Lira civarında olduğu anlaşılır.

Bu rakamları yorumlayarak şu sonuçlara varmaktayız ki 1965 yılında yüksek gelirli 104 firma ortalama olarak yılda iki milyon Lira üzerinden, 209 milyon Lira net gelir bildirirken, 1 milyon Liradan fazla safi kazanç gösteren 256 şirketin Mutlu ortakları 900 milyon Lirayı aralarında bölüşmektedirler.

Bu cetvellerdeki rakamların dile getirdiği diğer bir sonuç da ekonomik güçlüklerin birlik kaynağı ve piyasadaki güvensizliğin tek sebebi olarak gösterilen 27 Mayıs Devrim Olayı söylenenlerin aksine iş hayatına gelişme imkânı sağlamış ve 1960 yılına kadar yıllık gelirleri toplamı 176 milyon Lirayı geçmeyen büyük kazanç sahiplerinin net gelirleri toplamı bu yıldan sonra hızla gelişerek 209 milyon Liraya çıkmıştır.

Aynı şekilde bir milyon liranın üzerinde net gelir bildiren ortaklıkların yıllık kazançları da 851 milyon Liradan bir buçuk milyar liraya yükselmiştir. Veyahut, 1960 devrimine kadar hazineden büyük ölçüde vergi kaçırın iş adamları ve ortaklıklar bir gün kendilerinden de hesap sorulabileceği düşüncesiyle kazançlarını gizlemekten kaçınmışlardır. Bu neticede son yıllarda gelişen toplumsal akımların da olumlu etkileri bulunduğu şüphe etmemek gerekir. Fikir özgürlüğünün rahatca kullanılabilmesi ve milli gelir kaynakları üzerinde araştırma yapan ülkücü yazarların bir çok gerçekleri cesaretle ortaya seremeleri büyük kazanç sahiplerini ürktürmüş, bir yandan Komünizmle mücadele derneklerine ve mukad-

Ödediği vergi 6 milyon lirayı bulan bir A.Ş.'nin ortakları.

desatçı kuruluşlara büyük bağışlarda bulunurlarken öbür yandan da hazine haklarına karşı daha saygılı davranmayı gerekli görmüşlerdir.

Bununla beraber, planlı dönemde hesaba kitaba alınan milli gelir artışlarına göre Maliyeye bildirilen net gelirlerin aynı oranda yükselmediği ve vergi kaçakçılığının belirli ölçüde hâlâ devam ettiği kanı-sındayız. Filhakika son yıllarda Ticaret ve Bankacılık kolu ile imalat sanayii dahındaki milli gelir artışları Planlama Teşkilatınca yayınlanan İstatistik Bültenlerinden alınarak aşağıdaki çizelgelerde gösterilmiştir. Bu çizelgelerin son sütunlarında bu iki iş kolunda hazineye bildirilen net gelirler gösterilmiştir:

Ticaret ve bankacılık gelirleri

Ticari Banka ve Sigorta Vergilere esas olan			
Yıllar	Gelirler Milyar TL.	Gelirleri: Milyar TL.	Gelirler: Milyon TL.
1958	2,513	0,954	798
1959	3,319	1,615	929
1960	3,453	1,403	1,199
1961	3,592	1,301	1,332
1962	4,091	1,493	1,413
1963	4,549	1,631	1,677
1964	5,040	1,781	1,880
1965	5,675	2,017	2,041

İMALAT SANAYİİ GELİRLERİ

Yıllar	İmalat Sanayii Gelirleri Milyar TL.	Vergilere esas olan Gelirler Milyon TL.
1958	4,856	619
1959	6,615	647
1960	5,919	727
1961	6,545	647
1962	7,222	692
1963	8,334	797
1964	9,090	951
1965	10,264	1,085

Yukarıdaki birinci çizelgede gösterildiği üzere 1958 - 1965 yılları arasında Ticaret, Bankacılık ve Sigortacılık işleminde milli gelir % 122 oranında arttığı halde bu iş dalında çalışan firmaların hazineye bildirdikleri net gelirler toplamı % 156 oranında artmıştır. Yani Maliyeye bildirilen net gelirlerdeki artış Milli gelir rakamlarındaki artış hızının üstüne çıkmıştır ki bu sevinilecek bir olaydır.

Fakat ikinci çizelgede gösterilen imalat sanayii dahındaki net gelirler artışı milli gelir artış oranını izlememekte ve imalat sanayiinde milli gelir 8 yıl için-

de % 111 oranında arttığı halde Maliyeye bildirilen net gelirler ancak % 75 oranında yükselmiştir.

Bu sonuç iki etkenden ileri gelebilir:

a) Katma değer artışı bakımından sanai kalkınmamız hızla gelişmekte ise de bu iş kolunda çalışan müesseselerin masrafları daha büyük bir hızla arttığından ve atıl kapasiteler meydana geldiğinden mali rantabilite düşük olmakta ve maliyeye bildirilen net gelirler istenilen oranda yükselmemektedir.

b) İşletmelerin net gelirleri de katma değerinin artış oranında artmakta ve fakat maliyeden vergi kaçırmak için kontrolü çok zor olan bu iş kolunda üretim miktarı az, masraflar ise, yüksek gösterilmektedir.

Bu iki ihtimalden hangisinin gerçek duruma daha yakın olduğunu kestirmek mümkün değilse de kesinlikle şu yargıya varabiliriz ki, Devlet Planlama Teşkilatı Özel Sektör yatırımlarına hakim olamadığından bu alandaki yatırımlar gereği kadar verimli olamamakta ve yaratılan atıl kapasiteler prodüktivite ve rantabilite oranlarını düşürmektedir.

Öte yandan, dengeli kalkınma amacının gerçekleştirilmesi bakımından sermaye şirketleri konusunda bir noktayı daha belirtmeyi faydalı görmekteyiz. 1965 Yılında bütün Türkiye'de faaliyette bulunan sermaye şirketlerinin tamamı 4595 adet olduğu halde bunların içinden 2569 u, yani % 56 sı İstanbul'da bulunmakta ve hazineye bildirilen 813 milyon liralık net gelirin 500 milyon lirası İstanbul'daki şirketler arasında bölüşülmektedir.

Bir Milyon liranın üzerinde net gelir bildiren 104 firma sahibinin 82 si İstanbul'da toplandığına ve keza bir milyon üzerinde net gelir sağlayan 256 ortaklığın 120 si, İstanbul'da bulunduğu göre toplumsal yazarların bu mutlu şehire (İstanbul dükallığı) adını takmakta ne kadar haklı oldukları bir ke-re daha meydana çıkmaktadır. Bu servet birikimi sayesinde ki büyük şair Tevfik Fikretin deyişi ile binbir kocadan arta kalan bu mâsum bakire ha-

Milyonerler

Hilmi ÖZGEN

aracılık mahiyetindeki ticari işlemlerin genişlemesinin toplum kalkınmasına yararları olmayacak, aksine geniş halk kitlelerinin daha fazla sömürülmesini sağlayacaktır.

Öte yandan imalat sanayii dalında ortaklık şeklinde faaliyette bulunan 810 işyerinin 1965 yılındaki net gelirleri toplamı (Kamu işletmeleri dışında) 500 milyon liraya ulaşmakta ise de bunlardan 74 işyeri yabancı sermaye ortaklığı ile kurulmuş olduğundan karlarının büyük bir kısmı yurt dışına transfer edilmektedir. Yapılan bir araştırma sonuçlarına göre 1964 yılına kadar bu 74 işyeri net kazançlarından 128 milyon lirayı yurt dışına çıkararak geri kalan 200 milyon lirayı oto finansman kaynağı olarak tekrar yurt içindeki yatırımlarda kullanmıştır. Bu şekildeki yatırımlarla faaliyet alanları gittikçe genişleyen yabancı sermaye şirketlerinin ilerdeki yıllarda bir çığ gibi artacak olan kazançları döviz olarak yurt dışına çıkaracağından bu şirketlerin milli gelir artışına bir faydaları olmayacağı gibi döviz kaynaklarımızı zorlaması bakımından devletin başına büyük derter açacaklardır.

Bundan maada, yılda bir milyon liranın üzerinde gelir sağlayan 104 milyonlarmızla ögünürken bunların % 45'ini (çoğunluğu musevi olmak üzere) gayri müslün vatandaşlar olduklarını ve bunların uzun vadeli sınırlı yatırımlar yerine ticari mahiyetteki spekülasyon işlemleri uğraşmayı tercih ettiklerini unutmamalıyız. Ancak yabancı sermaye ile ortaklaşa işlere giren bu vatandaşlarımızı uzun vadeli sanayi yatırımlarına çekmek için gerekli tetbirlerin alınması ve biriken servetleri belirli ölçülerle dağıtma taktirinde sınırlı tesislere yatırım yapmaya mecbur tutulmaları lazım geldiği kanısındayız. Bu suretle memleketin geleceğine bağlı olduklarını ispatlayan ve kalkınma hamlesinin ağır yükünü fakir Anadolu halkı ile paylaşabilen bu vatandaşları daha büyük bir sevgi ile bağrımıza basarız.

Yüksek gelirli serbest meslek sahipleri ile müteahhitlerin durumları

Yurdumuzda belirli uzmanlık alanlarında büyük kazançlar sağlayan serbest meslek sahipleri, yani doktorlar, avukatlar, mimarlar, mühendisler, müteahhitlerin «Devlet Gelirleri Bülteni»ndeki (sayfa 85) bilgilere göre ödedikleri vergiler şu şekildedir:

Yıllık	Vergi ödeyicisi Sayısı:	Ödedikleri vergiler toplamı mil. TL.
1964	21.763	70,8
1965	22.261	105,4
1966	23.800	119,9

Çizelgedeki rakamlara göz atılınca anlaşılacağı gibi sayıları yirmi bin civarında olan serbest meslek sahiplerinin yıllık gelir vergileri 1964 - 1966 yılları arasında 71 milyon liradan 120 milyon liraya yükselmiştir. Bu gruptaki vergi ödeyicilerinin yıllık gelirlerinin ortalama olarak %25'ini vergi olarak ödedikleri kabul edilirse 20 bin vergi ödeyicinin yıllık net gelirleri toplamının 400 milyon lira olduğu anlaşılır. Adam başına düşen yıllık net gelir ortalama 20 bin lira eder ki bu da orta dereceli bir memur maaşından daha az bir miktara tekabül etmektedir.

Büyük kentlerimizde hasta muayene ücretleri 100 liradan aşağı olmayan yüzlerce ünlü profesörümüzün günde en az 8 - 10 hasta kabul ettiklerini düşünürsek ayda 30 bin lirayı sadece muayene ücretlerinden kazanmaları ve yılda 360 bin lira gelir sağlamaları icabetmektedir.

Keza, can derdine düşmüş zengin ve fakir hastalarını 10 bin liradan aşağı ameliyat etmeyen ünlü operatörlerimizin yıllık kazançları da bir milyon liradan aşağı olmamak gerekirken vergi matrahı olarak Maliyeye bildirdikleri resmi kazançların çok mütevazı rakamlar olduğu görülmektedir. Üç büyük kentimizdeki ünlü doktorlardan sadece 7 kişi 1965 yılında 100 bin liranın üzerinde vergi ödeyerek ayda

Milyonun üzerinde vergi ödeyenler

Türk asıllı vergi ödeyiciler

Adı ve Soyadı	Vergi Miktarı
Vehbi Koç	15.174.826
Arçelik A.Ş.	7.859.868
Tarık Koyutürk	4.870.784
Rabak A.Ş.	4.000.823
Vedat Özsezen	3.628.936
Lütfü Doruk	3.142.050
Eczacıbaşı Haç Ş.	3.002.832
H. Fazıl - I. Beyner Kardeşler	2.583.000
Tamam Ticaret T.A.Ş.	2.209.965
Necmi Komili	2.071.331
Türkiye Yağ Mamulâtı A.Ş.	1.895.857
Kemal Uzun	1.878.858
İzzet Baysal	1.771.744
Yünnü Osman	1.739.660
Hürriyet Gazetecilik A.Ş.	1.694.621
Halil Demirezen	1.582.790
Kula Mensucat A.Ş.	1.558.390
Murat Takis	1.424.968
Hamdi Başaran	1.260.276
Ali Bezman	1.232.635
Ahmet, Mustafa, Hatice Topbaş	1.224.369
Ahmet Sadıkoğlu	1.216.577
Ahmet Özel	1.211.268
Cemal Atay	1.205.973
S. Göktuğ	1.204.467
Eczacıbaşı Seramik Fab.	1.195.270
Arslan Çimento T.A.Ş.	1.188.600
Mustafa Kurtkaya	1.188.235
Sitki Koçman	1.170.450
Murat Bezman	1.153.987
Niyazi Kırın	1.108.454
Akfil A.Ş.	1.092.028
Mümtaz Fazlı	1.085.971
Melihat Akar	1.064.780
Bedrettin Tümay	1.047.317
Refik Bezman	1.033.725
Sancak Tül Sanayii	1.030.261
Türkay A.Ş.	1.014.632

Türk asıllı olmayan vergi ödeyiciler

Adı ve Soyadı	Vergi Miktarı
Unilever A.Ş.	6.542.516
Mobil A.Ş.	6.219.999
Pirelli Lastikleri A.Ş.	4.090.738
Türk Philips A.Ş.	3.123.713
Good Year A.Ş.	2.643.583
Danyel Burla	2.565.158
Eli Burla	2.565.097
Türk Petrol A.Ş.	2.403.507
İzak Alfondri	2.290.638
Hayim Harunel	2.255.027
S.A.S. Hava Yolları	2.138.760
Shell Şirketi	2.018.651
Royal Lastikleri A.Ş.	6.994.467
Arşimidis Oto Malzemesi	1.795.675
Bernar Sönan	1.637.316
Mobil Exlo. Med.	1.583.200
Bernar Nahum	1.514.896
Henri Bernstein	1.492.391
Fred Burla	1.459.870
Lori Burla	1.458.923
Gislaved A.Ş.	1.447.939
Beko Ticaret A.Ş.	1.394.472
Yako Moreno	1.341.945
Zaharya Bovotes	1.302.065
Yorgi Papadopoulos	1.205.031
Singer Sanayi A.Ş.	1.185.313

20 bin lira gelir sağladıklarını itiraf edebilmektedirler. Öteki profesörlere bir örnek olarak gösterebileceğimiz bu yedi namuslu doktorun adları ile 1965 yılında ödedikleri vergiler aşağıya çıkarılmıştır:

Adı:	Ödediği vergi: Miktarı TL.
Esat Behlül	276.749
Tevfik Remzi Kazancıgil	177.203
Hamdi Akça	174.203
Ertuğrul Yenen	151.241
Hazım Bumin	107.434
Tahsin Artunkal	126.503
Gıyas Korkut	191.603

Gelecek Hafta

TOPRAK AĞALARININ VE AZINLIKLARIN VERGİLERİ

Türkiye'nin en yüksek vergi ödeyen kapitalisti Vehbi Koç

Yüksek vergi ödeyenlerden Nebat Eczacıbaşı

la güzelliğini ve tazeliğini koruyabilmektedir. Bir de çevresini saran perişan gece kondular olmasa...

Üretici alanlarda gelir düşüklüğü

Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan Gelir Vergisi bülteni'ndeki rakamlara göre 1965 yılında çeşitli iş kollarındaki net gelirler toplamı 4 milyar 833 milyon lira olup 358921 gelir vergisi ödeyicisi çeşitli iş kolları itibarıyla şu şekilde dağılmaktadır:

İş kolunun adı:	Vergi	Gelir	Toplamdaki
	ödeyicinin sayısı:	miktarı Milyon TL.	% hissesi
Ziraat, Ormancılık, Bahkçılık	23637	203	3,77
Maden ihracı ve Taş ocakları	599	21	0,74
İmalât Sanayii	91632	1.060	25,27
İnşaat işleri	11861	193	3,95
Elektrik, Gaz üretim işleri	1308	33	1,18
Ticaret, Banka ve sigorta işleri	126927	2.009	47,51
Nakliyat işleri	20023	143	2,46
Hizmetler	82849	1.171	15,12
	Toplam :	4.833	100

Çizelgedeki rakamların incelenmesi ile anlaşılacağı üzere Ziraat, Ormancılık, Madencilik, İmalât Sanayii, İnşaat işleri gibi değer yaratıcı faaliyetlerde çalışanlar net gelirler toplamının %33'ünü ancak sağlayabildikleri halde Ticaret, Bankacılık ve sigortacılık gibi aracılık işleriyle uğraşanlar net gelirler toplamının % 42'sini ele geçirmektedirler. Geri kalmış toplumların hızla kalkınmaları üretici alanlardaki faaliyetlerin gelişmesi ile mümkün olacağından

"YETTi ARTIK, YÜRÜYÜN TOPRAKLARA.."

Atalan ve Güllüce köylerinde ağaların gasbettikleri toprakların köylüler tarafından işgal edilmesi, devletin yerine getirmediği anayasa görevlerinin bizzat köylüler tarafından gerçekleştirilmesidir.

Atalan köylüleri yıllardır köle gibi çalıştırdıkları devlet topraklarını bugün kendileri işliyor, kendileri için çalışıyorlar. Ürünü de kendileri pay edecekler. Kardeşçesine...

26 Ocak 1969 sabahıydı. İzmir'in Torbalı İlçesi'nin Atalan Köyü'nde yaşlı bir nine bütün köy halkını çevresine toplamış bağırıyordu:

— Yetti artık çilemiz... Dinini, imanını seven tarlalara yürürsün!

Ve ellerinde kazma, kürek, yaba; 800 köylü topraklara yürüyordu. Yıllar yılı üzerinde yaşayıp bir türlü sahip olamadıkları, köle gibi çalıştırıldıkları topraklara... Devletin olup da ağaların kendilerine malettikleri topraklara... Sömürücü partilere, içişleri bakanına, kaymakama, ağalara, jandarmaya rağmen yürüdüler! Çünkü canlarına tak demiydi haksızlık. Canlarına tak demiydi ırgatlık!

Atalan Köyü'nün öyküsünü anlatmak için biraz gerilere gitmek gerek.

1946 yılına kadar Atalan köylüleri, ağaların topraklarında yarıcı olarak çalışmışlar. O yıllarda köylüyü topraklandırma kanunlarından, toprak reformundan söz edilmeğe başlanmış ülkede. Bu laflar dolaymaya başlayınca ağalar daha bir zalim kesilmiş, yarıcılığa «pay-dos!» deyip köylüleri gündelikçiliğe, ırgatlığa mahkûm etmişler. Bu yıllar yılı böyle sürüp gitmiş. Gündelikler bazen artmış, bazen düşmüş, ama köylünün yoksulluk ve açlıkla örülü ahıyazısı hiç değişmemiş.

Zulme karşı, sömürüye karşı devletten imdat istemişler. Kadastro çağırmışlar, «Hangi topraklar kime aittir, ağaların işlettiği topraklar kimindir, bilelim!» demişler. Devletten ne bir ses, ne bir nefes.

Bu böyle 15 yıl sürüp gitmiş. Nihayet 1967 yılında kadastro köye uğramış. Hesap kitap, ölçme biçme sonunda köylü bir de bakmış ki, ağaların 1500 dönümlük toprağı 15.500 dönüme yükseltilmiş. Derhal Ankara'ya koşmuşlar, tapu kayıtlarını çıkartmışlar. Görmüşler ki, ağaların tapuda kayıtlı arazisi taş çatlasa 1500 dönüm... Ama derdini kime anlatacakmış? Atalan'lıların ağzına bir parmak bal çalıp susturmak için üzerinde evlerinin bulunduğu arsaları köylülere tapulu olarak vermişler. Ağaların 15.500 dönümüne karşı köylüye bir evlik arsa, ona da ev denebilirse...

Yaşlı bir köylü şöyle devam ediyor:

«Bizler ağanın yevmiyecileriyiz. İsterse çalıştırır, isterse çalıştırmaz. Bazen bizlere kızarsa, ceza olarak başka köylerden de ırgat getirir, bizleri aç bırakır. Şimdiye kadar susuyorduk. Ama artık gözümüz açıldı.»

1967'de kadastonun geleceğini haber alan ağalar köylüye bir oyun daha oynamışlar. O güne kadar pamuk ekilen topraklara Sonora - 64 buğdayı ekmişler. Hem de pamuk dikili tarlaları bozarak, mahsul toplamadan sürerek... Amaç ortada: Köylü hasadı toplayıp bir kaç gündelik almasın, işsiz kalsın, aç kalsın, terk diyor eylesin!

Sadece bu da değil. Köylü geçimini kör topal beslediği bir kaç hayvanından sağlıyor. Ağalar, köyün çevresinde ne kadar otlak varsa Meksika buğdayı ekip köylünün hayvanlarına otlayacak yer bırakmıyor. Tek bu toprakları bırakıp gitsinler...

Baskı dayanır gibi değil; köylüler kaymakamlığa, valiliğe, tapu kadastro bölge müdürlüğüne başvuruyorlar, çımadık kapı bırakmıyorlar. Başvurdukları bütün kapılar sanki bir duvar!

Bir köylü anlatıyor: «İlgillere bu arazinin ağa toprağı olmadığını, hazineye ait

olduğunu söyledik. Ankara'ya gidip kayıtları çıkartıp ispat ettik. İzmir Kadastro Müdürlüğü'ndeki memurlar, «Bir daha buraya gelerseniz kafanızı kırarız», diye tehditler savurdular. Neden mi? Çünkü içlerinde bir büyük memurun Karşıyaka'da bir apartmanı var. Biz memurun halini biliriz, nasıl olur da apartman diker? Ağalar çavallarla pamuk gönderir tapudaki, kadastrodaki, maliyedeki memurlara... Bu memurların çoğunun tarlaları var. Ağaların traktörleri gider, bedava onların tarlalarını sürer. İşte o sebepten bizim kafamızı kırmak ister o memurlar.»

Üstelik bu ağalar, tapuda görüldüğü kadar toprağın vergisini vermiyor. Oysa ettikleri kırsal tapuda görünenin 10 mislidir. Yani vergi de kaçırırlar.

İşte bu zulümdür ki, bu haksızlıktır ki, Atalan köylülerini, toprakları işgale zorlamıştır. Toprakları zaptettikten bir süre sonra sürmeğe başlamışlardır köylüler. Önce 300 dönüm, sonra bir 300 dönüm daha... Sürmeğe de devam edecekler, kendilerine yetecek kadar hazine toprağına sahip oluncaya dek... Hasadı alınca da, birlikte çalıştıkları topraktan elde ettiklerini hane hane pay edecekler.

Köyün girişine bir döviz asmışlar: «Bu köyde toprak mülcadelesi vardır.» Sonra evlerinin duvarlarına da «Merhamet değil, hakkımızı istiyoruz» yaz-

mışlar. Köyün alanında ise, anayasanın 1961 yılından bu yana hiçbir iktidar tarafından gerçekleştirilemeyen 37. maddesi asılı: «Devlet toprağı verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amacıyla gereken tedbirleri alır.»

Hükümetlerin yerine getirmediklerini kendileri yerine getiren Atalan köylüleri bir süre sonra civar köylülerle de başbaşa verip hareketlerini genişlettiler. Atalan Köyü Muhtarı Sabri Güleç, Subaşı Köyü Muhtarı Kemal Canzı, Güllüce Köyü Muhtarı Hüseyin Göbekli ve Nalme Köyü Muhtarı Mehmet Çevik, ağaların ve onların bendelerinin karşısında köylüler olarak birleşmek kararında olduklarını açıkladılar:

«Biz İzmir İl'nin Torbalı Kazası'na bağlı Atalan Köyü ve çevre köylüleri olarak halkoyuna duyururuz: Bugüne kadar topraklarımızı haksız şekilde zilyet altına alan toprak ağalarına ve onlarla işbirliği yapanlara karşı müştereken anayasa - toprak mücadelesi açtık. İlk olarak Atalan Köyü, hazine arazilerine el koymak isteyen teğbüse karşı çıkarak toprağı fiilen sahip çıkmıştır. Bu anayasal mücadeleyi yürütmeğe ve desteklemeğe kararlıyız.»

Ve 3 Şubat günü de Güllüce köyünde toprak işgali başladı. Güllüce Köyü'nün 400 baş hayvanı yıllardır ilk defa köy di-

şindeki hazine topraklarına sürülerek otlatıldı. Köylüler sabaha karşı Moruncun Deresi adı verilen otlaklara hayvanlarını sokabilmek için köyün çevresini çeviren dikenli telleri kesmek zorunda kaldılar. Evet, köylüler köy çevresindeki hazine topraklarına ancak dikenli telleri keserek ve silahlı bekçilerin korkusunu yenerek girdiler. Çünkü Menderes'in halası olan köyün kadın ağası, köyün bütün çevresini dikenli tellerle çevirmiş, bunu yapamadığı yerlerde köylülerin ve hayvanların geçmemesi için hendekler kazdırmıştı.

Köylülerin evlerinin üzerine kurulduğu topraklar dışında hiç toprakları yoktur Güllüce'de. Civar köylerde ırgatlık yaparak yaşıyorlar. Bu esir hayatından kurtulmak için telleri keserek hayvanlarını otlatıyorlar, bundan sonra da otlatacaklar. Kaymakam ne derse desin, ağaların hazine topraklarını nasıl gaspederek kullanmakta olduğunu, olayların içinde yaşadıkları için çok iyi biliyorlar. Hem ortada belgeler de var. İşte bu belgelerden biri; Torbalı Mal Müdürlüğü İsmail Yılmaz tarafından, İzmir Tapulama Müdürlüğüne yazılan yazı:

«... Kazanımın Güllüce köyünde yapılan tapulamaya ait ilan cetvelleri üzerinde gereken tahkikat yapılmış ve aşağıda yazılı hususlara itiraza zaruret hasıl olmuştur. Şöyle ki:

«İlan cetvelinde 113 sıra numarasında Sadık Giz adına kayıtlı gayrimenkul kadastroca 166.100 metrekare olarak tesbit olunmuştur. Halbuki, 66 cilt, 27 sahife, 10 sıra numarasında bu gayrimenkul 76.604 metrekare olarak kayıtlı bulunmaktadır. Fazlasının hazine adına kaydı lazım gelirken şahıs adına kayıt ve tescil edilmesi hatalı ve kanuna aykırı görülmektedir. Düzeltmesi.

«130 sıra numarasında Mesude Evliyazade adına kayıtlı gayrimenkul 995.500 metrekare olarak tesbit olunmuştur. Halbuki, 72 cilt, 2 sahife 63 sırada 91.930 metrekare, diğeri 85 cilt, 76 sahife ve 98 sırada 400.000 ki, ceman 491 bin 930 metrekare olarak tapulu bulunmaktadır.»

Sonra bu ve benzeri yanlışlıklar uzayıp gidiyor.

Bu olayların benzeri bir çok olay Anadolu'nun her yanında sürüp gitmektedir. Kimileri Or-

Atalan köylüleri, ağaların gasbettikleri toprakları işgale hazırlanıyorlar. Kazma, kürek, yaba, ve en önemlisi el emeği, alınteri... Artık ağaya değil, kendilerine dökecekler alınterini...

ATALAN KÖYÜ GİRİŞİ
— Toprak mücadelesi —

taca'da olduğu gibi mezhep ayrımlarıyla, kimileri Bafa'da olduğu gibi jandarma zoruyla örtbas edilmek istenmektedir. Ama artık köylülerimiz «Hükümet Gavur Gölü civarında toprak dağıtıyor. Hükümetin Gavur Gölü civarında boş toprağı var.» yalanlarına kanmıyor. Ağaların dokunulmaz toprak hakimiyetlerinin yanında kendilerinin de devlet topraklarında hak sahibi olduğu öğrenmeğe, içlerinden duymaya başladılar.

Atalan ve Gölüce olayları, köylülerimizin, atalarımızdan bu yana yüzü gülmeyen köylülerimizin, yüzlerinin gülmeye döneminin yaklaştığını müjdecisidir. Halkımızın kendi hakkına yürüme, sahip çıkma dönemi başlamıştır. Bir halk ozanının dediği gibi, «Koca milletin bir aydın bulmağa, karanlığa vura vura yürüdüğü» günler yaklaşmaktadır.

GENÇLER VE HALK DESTEKLİYOR

İzmir'li öğrenciler Atalan ve Gölüce köylerinde meydana gelen olayları yakından izliyerek köylülere yardımcı olma yolunda çalışırken Ankara ve İstanbul'dan da gençlik örgütleri olay yerinde inceleme yapma kararı almışlardır. Ankara ve İstanbul'dan 30 öğrenci örgütü bir bildiri hazırlayarak olay yerinde inceleme yapmağa giden yirmiyi aşkın F.K.F. üyesine köylülere dağıtması için şu bildiriyi vermişlerdir:

«Köylü kardeşlere: Sürdüğün topraklar öz mahlus. Sömürücü ağaların o topraklarda hakkı yoktur. Toprak onu sürenin, alın teri dökenindir. Bu haklı ekmeğe kavganda devrimci Türkiye gençliği olarak sonuna dek yanında olduğumuzu bildirir, anayasamızın emri toprak reformunu yapmayan iktidarı kınarız.»

Ayrıca işsizlik ve Pahalılık Savaş Derneği de bir bildiri yayınlıyarak olayın anayasaya göre haklılığını ortaya koymuştur.

Genel ve olağanüstü kongrelerde, Aybar üstyapı (süper stürüktür) sorunları, muhalifleri gibi görünen Boran ve Aren de altyapı (enfra stürüktür) sorunları üzerinde durdular. Saatlerce konuştular. Konuşmaların saat olarak toplamını bilmiyorum. Type'lerden - merkez yürütme kurulu üyesi olduğuna göre - sen çıkarabilir ve hesaplayabilirsin. Konuşmaların gayr-i ciddi yanı, kişisel uğraşmalar, ev konuşmalarını açıklamaları. Ben beğenmedim, ciddi sosyalistler de bunları beğenmedi. Ne anlattılar ve yeni ne çözüm getirdiler? Burası da tarih karşısında açık değil. 80 yılı aşkın bir sosyalist birikimi ve potansiyeli, bilimsel düşünmeye alışmış bir çevrenin önünde ezdiler, büzdüler, ayağa düşürdüler. Burası da şimdilik aydın çevrelerce böyle anlaşılmaktadır.

Bizim böyle izlediğimiz ve gördüğümüz bir olayı, acaba henüz bir sosyalist eğitim ve kültürden yoksun doğulu, doğusuz, kimi sümmettedarık gelmiş delegeler nasıl anladı? Bunu merak ediyordum. İzlenimim, üç doğulu delegenin konuşmasında şaka yollu biçimlenen ve özellenen tarzda çıktı. Yani bunlar üstyapı sorunları ile «tabanı» karıştırıyorlardı. Üstyapının da, altyapının da ne demek olduğunu, bir sosyalist eğitimden geçmedikleri için bilmiyorlardı. Bunun günahı, vebalı de bize ait değil. Bu bilmiyen insanlar, Aybar ile muhalifleri arasında geçen, sosyalist teorinin en kaba tartışma sorunlarından habersizdiler. Fakat sosyalizmin teorik ve pratik geleceği hakkında oyları ile karar sahibiydiler. Şaka yollu bu çelişkiyi belirtmek istedim. Yazında bu açık, fakat sen polemik olsun diye anlamazlıktan geliyorsun. Şaka herhalde, sen partide önemli görev aldıktan sonra «tahrif» edilerek böylesine polemik konusu yapılmaktadır.

Partide, son iki kongreden sonra, üçlü bir tanım çıktı: taban, gövde, baş! Sosyalizmi bilmiyen, sosyalist bir eğitimden geçmiyen kimseler, Anadolu'nun şurasından burasından gelecekler, bunların adına «taban» denecek ve anlamadıkları konularda, burjuva partilerinde olduğu gibi oy kullanacaklar, söz ve karar sahibi olacaklar. Bunları da «taban» diye bazıları okşayacak, onlar da buna sevinecekler. Genel yönetim kuruluna seçilecek olanlara «gövde» denecek, bir öğünme payı çıkarılacak. Onun üstünde bulunan «merkez yürütme kurulu» (sizler) de «baş» olacaksınız. Öğünmenin gelişmesi böyle. Pekî bu sırada yılların birikimi ve uzun çalışma ve yorgunlukların sonucu sosyalizm ne olacak? Sizin dediğiniz gibi, bir oy ve oylama mekanizması. Bilmem bu bilinçli (!) oylara sen inaniyor musun? Şu veya bu arkadaşlar partinin içinde niye yok, diye aayflanıyorsun... Bunun nedeni burda işte. Onun için yoklar. Tutum böyle olur. parti içinde olamayacaklar da...

HALÂ, «halkı kazanmayı», «halkın oyunu almak» sanıyorsun. Eğer böyle olsa, halkın oyunu alan AP'dir. Halkı kazanmış mıdır? Halkın oyunu almak başka, halkın oyunu kazanma başka... Gelir dağılımı, milli gelirden alınan pay, bölgeler arasındaki ayrıntılar, bölgeler arasındaki etnik ayrıntılar, sınıfsal toplum yapısı, bu konudaki gerçek analizler seni hiç ilgilendirmiyor benziyor. Görmezlikten geliyorsun. «Varsa da oy, yoksa da oy» demeye getiriyorsun. İktidara geçirecek oy alamazsın. Alsan da verdirmezler... Özgür, yabancı etkilerden sıyrık, korkudan arınmış bir ortama sokmazlar bu işi. Türkiye bağımlı ve emperyalizmin koşulları altındadır. Bundan İsmet Paşa da korkuyor. Onun için bağımsızlık ve emperyalizm konuları çıkınca ortaya, sözü sapıtıyor, «Biz milli kurtuluş hareketini yaparken yanımızda müttefiklerimiz vardı» diyor. Yani şimdi yok ve anti-emperyalizm yapamayız, demeye getiriyor.

1950 seçimlerinde İsmet Paşa'yı İngilizlerin, Celal Bayar Amerikalıların tuttuğunu söylerler. Seçimi ondan yitirdi İsmet Paşa. 1965 seçimlerinde, yerli finans - kapital ile işbirliği yapan yabancı finans - kapital ve Amerika AP'yi tuttuğu için AP seçimleri kazandı. Bunu İsmet Paşa gene biliyor. Bu seçimlerde AP hem Amerikan sermayesine, hem de yakın bir konuşan yaptığı yatırımlara dayanarak seçim kazanmaya çalışacaktır. Seçim CHP ile AP arasında geçecektir. Me Ghee raporu ile, sol bir iktidarın işbaşına geçmesi olancağı bulunmadığına dair iki taraf teminat vermişlerdir. Onun için İsmet Paşa, bir seçim hatırına yağ yakmaktadır. Karışmasınlar, ikimiz arasında bu oyunu oynayalım demeye getiriyor. Biz iktidar kavgasında değil, güvenlik kavgasındayız. Temiz, doğru, bilimsel, sulandırılmamış bir sosyalist muhalefet yapmak istiyoruz. Oyumuz, 300 binden 500 bine çıkarsın. Bu yeter.

Hitler de, Mussolini de, Lenin de önce halkı kazandılar, sonra kuramlarını uyguladılar. diyorsun. Böyle derken çok şeyleri birbirine karıştırıyorsun. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sosyal Demokratlar Almanya'da çok oy aldılar. Savaşın sorumluluğu komünistlere yüklendi. Yerli ve yabancı sermaye Hitler'i çıkardı. Sosyal Demokratlar ilke analizlerini yapamadıkları için büyük hatalar işlediler. Mussolini'nin gelişti daha başkadır.

Lenin'in gelişti ise bunlara hiç benzemez. Lenin'in bulduğu teori şu: Rus Çarlığı ve burjuvazi yıkılıyor, işçi, köylü, asker bilisini ile beraber bu yıkılış sürecini devrime güç olarak nasıl katabiliriz? Bunu devrime katması ve Devrim'i yapmıştır. Öteki incelekleri sen de bilirsin. Lenin, bilinenlere eylemle bunu eklemiş ve katmıştır. Görüyorsun gelişti başka. Engels, Marx'ın solkolu imiş. Bun'ara boşver. Sen teori ve pratiğe bak. İşin hikaye bölümü kitaplarda olur. Eylem de teoriye uygunsu olur.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

NİYET

Samim Kocagöz'e cevap

Merkez yürütme kurulunda toprak ağaları vardır. Parti değiştiren sendikacı ve politikacılar vardır. Bunlar yunduk, arındık derlerse, ertesi gün yunup arınmazlar ki! Geleceğinde edindikleri alışkanlıkları buraya da buluştururlar. Geçici süreçteki bilimsel yorumlamaya engel olurlar. Bunu söylemek istiyorum.

Bir anımı anlatmama izin ver: İzmir Kongresi'nden sonra idi. İzmir'e gelmiştim. Sen beni, Buca mı, başka yer mi, lise bilmiyorum, bir ilçe kongresine götürmüştün. Bozuk çahyordun. Ama gene de gittik. Delegeler bir ömürge vererek benim de konuşmamı istediler. Ertesi gün İzmir gazeteleri yazdı. Sonra Erdoğan Başar, Niyazi Ağırnash, Orhan Kartal, bir mimar arkadaş, sen, ben bir yerde yemek yedik. Yakındığımız konular bunlardı. Yani «baş», «tabanı» eğitmiyor, sosyalist eğitim yapılamıyor, parti işleri iyi gitmiyordu.

Bugün sen sorumluluk aldın, düzeltirsen işleri - beki sana artık düzgün geliyordu - kutlarm. Ama düzeltmeyecek. Düzeltmeyeceği, sorumluların seni karşına çıkarmalarından belli. Başka nedenler de var.

Partiye gelince, bana göre, tüzüğü ve programı ile bir «sosyal demokrate» partidir. Tarih süreci içinde ve yönetici kadro bu olduğu sürece başkası da olamaz. Bu partinin içinde daha sola açılmayı isteyen «sol kanata» destekleyici olacaktır. İşleri bozmayacaktır. Gidilecek, varılacak hedefleri gösterecektir. İtibar edersiniz, etmezsiniz, sizin bileceğiniz bir eylemdir. Ama bunlar gösterilecektir. Partinin bilimsel sosyalizmden sapmış bugün değil, çok önceden biz söylüyorduk. (Sen dahil.) Muhalifler yeni söylediği için bu konu kongrelik olarak ortaya çıktı. (Sadun, Behice, Çetin yeni mi görüyorlar bunu?) Sen sorumlu mevkie seçilince mi «hidayet» erdin?

Eğer bir sosyalist parti ülkemizde «oyla» iktidara gelebilecek güce olsa, acaba «oylu sistem» egemen çevreler sürdürür mü sanıyorsun? Yunanistan örneği yorgan gider, kavgı biter. Yani seçim kalkar. Oylu gidüş içinde bir «Sosyal Demokrata» parti olmasın mı? Olsun. Olsun ama eleştirilmesine de sizler katılın. Na'palım, uzun yıllar biz hep sizin solunuzda olduk. Bizleri düşmanlarımız «solcu» kabul ediyor da, sizler kabul etmiyorsunuz. Bizleri «solcu» kabul edişleri, ciddiye alışları, sola sizden fazla saygıları oluşturdur. Oyle olmasa, niye arkadaşlarımızı hapislere atar, işsiz kor, takip ettirir, hedef gösterirlerdi. AP nasıl DP'nin tarihi mirasına ve birikimine konuktan sonra eski DP'ileri alana yaklaştırmıyorsa, siz de politik bir taktik olarak bunu yapıyorsunuz, yapacaksınız, yapmakta devam edeceksiniz. Biz de söylediklerimizi sürekli olarak söyleyeceğiz. Bundan niye gecunuyor, sakınıyorsunuz?

Eski sosyalistler, yeni sosyalistler... Böyle bir ayrımı parti yöneticileri yapıyor. Partiden onur kurulları eliyle atılanlar bu ayrımın sonucudur. Ama kongre bu ayrımı bilimsel olarak itibar etmedi. Eylem olarak siz yine atılanları almıyorsunuz. Hele bir seçim olsun, o gündek oy almanın çevreyi. Gene kendi başınıza kalma isteyeceksiniz. Eski sosyalistler dedikleriniz eylem içinde eskidirler. Ama eskimemişlerdir. Gelenler eylem içinde yenidirler ve çok çabuk eskimışlerdir. Kesinlikle bir deneyden geçmediler. Sosyalizmin çileli yolculuğunda bize reva görülenler başlımıdan geçmedi. Bunu yöneticiler istedikler. Toplantılar, karşı koymalar, bildiri yayınlamalar, olaylara sahip çıkmalar kaytarıldı. Onlar da tekliflerine kaldılar. Acı deneyleri sosyalizmin tarihsel sonucu sanmadılar. Kimin yüzünden?

Sosyal demokrat parti de olacak, eski sosyalistler de olacak, eleştiriler de yapılacaktır. Burası tarihsel gerçek!

Türkiye'nin sosyolojik, ekonomik, kültürel ve sınıfsal analizleri yeni yapıyor. Çeviri kitaplarının yanbasında Türkiye sosyalizmini açıklayan kitaplar yeni çıkıyor. Bunları hepimiz okuyoruz. Okuyacağız. Akkoyun, kara koyun belli oluyor. Daha da belli olacak. Bu analizlere göre eylemler saptanacak. Bu arada politik rekabetler de çıkacak ortaya. Senin politikada hırslı olduğuna sanmıyorum. Ben de değilim. Şimdiyecek neyi görev bilmişem, onu yaptım. Aybar, kongrede oy çoğunluğu sağlayarak, partiyi biraz «sağas» çekti. Sen burdasın. Bu demek değildir ki, partiyi biraz daha «sola» çekmek isteyenler hatahdır. Herde bu parti veya başkası daha «sola» isteyecektir. Bu da olacaktır.

Sen bir sanatçısın. Sanatçı statükocu değildir. Heriye doğru açılan, ileriyi hedef alanlarla birlikte giden adamdır. Kitapların, hep statükonun önüne çıkan belgelerdir. Şimdi siyaset yapıyorsun. Kitapların bir yerde dursun, günlük siyaset eylemin de bunların ardından gelsin istiyorsan, ne diyebileceğin olur, kendine yazık edersin! Biraz toprağı, biraz varlığını, biraz dünyahgim olduğuna sanıyorum. Görüntüde seni sosyalizm yüzünden yokluğa düşmüş görmedim. Bizimkilerin başına, sosyalizm yüzünden, çok şeyler geldi Bizim-

kiler diyet istemezler. Fakat hiç olmazsa iyi niyet isterler. Bu gereksiz tartışmayı açtığım için iyi niyeti göremedim. Yazındaki cümleleri bozarak, yanlış anlamalar vererek neyi savunmak istersin, ne demek istersin? Hangi pazarda, kümelerle hangi metaı satmak niyetindeisin, açık söyle? Bu kanava içinde ve bu dar çerçevede sosyalistlik oynayacağız demeye getiriyorsun, böyle düşünmüyoruz. Böylesini, senin gibi, egemen çevreler de istiyor. Buna razıdır. Ama biz değiliz. Bedeli mi, diyeceksin. Bedelini vaktiyle ödediğimiz gibi, gü-nü gelince de öderiz.

«Daha önceleri neredeydiniz?»

Venezuela Gerilla Hareketinin Lideri Douglas Bravo, karargahında

Douglas Bravo ve Venezüella Gerillası

Hüseyin BAŞ

Sosyalizmin etkin dinamiğiyle donanmış olarak on yıldır Latin Amerika kıtasının tümüne kök salan kastrikt akım, bugün her yerde Yankee emperyalizminin karşısına dikilmekte, patlayan her direncin itici gücü, fünyesi olmaktadır.

Gerçekten de Bolıvy'a'dan Şili'ye, Arjantin'den Venezuela'ya Latin Amerika kıtası kaynamaktadır. Dünya ajansları gün geçmeden Bolıvy'a'daki bir ayaklanmadan, Venezuela'da, Arjantin yada Brezilya'da «dağları tutan» gerillalardan söz etmektedir.

Amerikan emperyalizmi, ekonomisinin sömürücü çarkının ne bahasına olursa olsun vazgeçmeye niyetli olmadığı bu bulunmaz «hammadde» kaynağını elden kaçırmamak için şeytani dolaplar çevirmekte, buna rağmen, Bolıvar'ın, Castro'nun, Che Guevara'nın açtığı kurtuluş bayrağı, Latin Amerika'nın bir ucundan öteki ucuna, ülkütücü bir biçimde dalgalanmaktadır.

Bolívy'a'da alçakça kurşunlanan Che'nin elinden düşen mücadele bayrağı bugün Venezüella dağlarında yeniden en yüksek tepelere dikilmiştir.

Bolívy'a'da toprağa düşen Che, şimdi Venezuela'da Douglas Bravo adında bir gerillacının mücadelesinde yaşamaktadır.

Bütün ajansların adını yeni bir «Che» diye dünyaya yaydıkları Douglas Bravo kimdir? Venezuela dağlarında niçin ve kime karşı savaşmaktadır?

Hemen belirtelim ki, Venezuela'nın sorunları da, devrim sonrası Küba'sı hariç, diğer Latin ülkelerinin sorunlarından farklı değildir.

Güney Amerika'nın Küba'ya ve Kuzey Amerika'ya bakan kesiminde 9 milyonluk nüfusa sahip bulunan Venezuela'nın ön de gelen özelliklerinden biri, kuşkusuz, Latin ülkelerinin İspanyol boyunduruğundan kurtulmasının en büyük öncüsü Simon Bolıvar'ın ülkesi olmasıdır. 18. Yüzyıl'dan itibaren İspanyol sömürgeci olan Venezuela 19. yüzyılın başında (1821) Bolıvar'ın İspanyolları kesin bir yenilgiye uğratmasıyla bağımsızlığına kavuşmuştur.

Bolívar, önce başarısızlıkla sonuçlanan bir ilk çıkartmadan sonra 1817'de bir kaç kez ele geçirip kaybettiği başkente yürümekten, köylere yönelmiştir. Böylece uzun ve sabırlı bir mücadeleden sonra ülkeyi poli-

Venezuela'nın Latin Amerika kıtasındaki yeri

tik bakımdan olduğu gibi askeri bakımdan da fethetmiştir. Başkentin düşmesi ve kesin zafer, bu sabırlı savaşı sonucu olmuştur.

Bolívar'dan 135 yıl sonra, büyük öncüsünün stratejisini uygulayan bir başka latin lideri üç yıllık harikulade bir savaştan sonra Küba'yı Latin ülke-

lerinin kurtuluşlarının temel taşı, sembolü, bayrağı yapmıştır.

Bolívar, Venezuela'yı kurtarmakla da kalmamış, Kolombiya'ya da giderek, kıtanın hiç değilse bir bölümünü İspanyol sömürsünden kurtarmıştı. Ama Bolıvar'ın Büyük Kolombiya Federasyonu, büyük kurtarıcının ölümünden sonra dağılmıştı.

İşte NATO

Britanya Barış Komitesi, bir süre önce NATO'nun önemi ve Britanya'nın 1969'da NATO'ya üyeliğini yenileyip yenilememesi konusunda bir tartışma açmıştı. Bu tartışmaların üçünü dinlemek imkânını bulmuştum.

Birleşmiş Milletlerden Peggy Crane, Britanya Barış Komitesinden Colin Sweet ve Michael Chambers konuşular. Michael Chambers'ın konuşması NATO'yu, Yunanistanın Cunta generallerini ve demokrasiyi ilgilendirdiği için, Ant okuyucularına sunuyorum: Michael Chambers, Britanya Barış Komitesi tarafından askeri darbeden sonra Yunanistana incelemelerde bulunmak üzere gönderilmişti.

«Kuzey Atlantik Paketi, iddia edildiği gibi, demokrasinin ve özgür dünyanın savunucusu değildir. Nato, Amerikanın elinde Avrupayı kendine uyduluk yapmak için kullandığı, askeri bir araçtır. Nato, gerici kuvvetlerin, memleketin ilerici kitleleri tarafından tehdit edildikleri zaman baş vurabilecekleri bir güçtür. Şayet bundan zerre kadar şüpheleri olan varsa; Yunanistan örneğine bir göz atınlar.

Sunu hiç unutmamak gerekir: 21. Nisan. 1967 tarihinde Cunta subaylarına yönetimi ele geçirmelerini sağlayan askeri darbe, bir NATO ordusu tarafından, NATO tankları kullanılarak ve bir NATO planına dayanarak yapılmıştır. «PRO-METEUS» adında ki bu plan 1952'de hazırlanmış ve son olarak 1963'de gözden geçirilmişti. Sosyalist blok memleketleriyle savaşta kullanılacağı ve memleket içinde ki komünist, sosyalist ve tüm ilerici liderlerin derhal tutuklanması ve ana yönetim ve haberleşme merkezlerinin ele geçirilmesini öngörüyordu.

Yunanistan'da Cunta yönetimi ele geçirdiği vakit Yunan halkından hiç bir yardımı ve destek görmemişti. Hiç bir politik parti hakikatte Cunta'yı tutmuyordu. Hatta ordu'da bile azınlık tarafından tutuluyorlardı. Bu yüzden Cunta, devlet mekanizmasının hemen her alanında geniş çapta temizlik yapmak zorunda kalmıştır. Cunta, Yunanistanın NATO gücüne bağlı olmasından yararlanarak orduyu elinde tutabilmiştir. Şayet NATO devletleri, bilhassa Amerika Cuntayı tutmasaydı, Generaller rejimi çoktan yıkılmıştı. Andreas Papandreu: «Amerika hakikaten isteseydi, Cuntayı fiske ile devirirdi.» demıştır.

Bu sebeptendir ki Yunan Generalleri NATO'ya çok borçlu olduklarını biliyorlar. Propagandalarında durmadan NATO'yu göklere çıkarıyorlar. Gündelik gazetelerde her gün NATO manevraları hakkında haberler ve Atınayı ziyaret eden Nato generallerinin resimleri yer almaktadır.

Fakat madalyonun ters tarafı da NATO'nun Yunan generallerine borçlu olmasıdır. NATO'da, Generallerde «Nato'nun Yunanistana daha doğrusu Cunta generallerine borçlu olduklarını» biliyorlar. İşte her gün gazetelerde rastlanan teranelerden biri: «... ihtilalci hükümetin sayesinde (Cunta hükümeti kastediliyor) Yunanistanda Amerikanın Vietnam ve Kore politikası hakkında kunayıcı ses yükselmemiştir. Şu-

Bu yüzden Bolıvar'ın rüyası gerçekleşmemiştir.

Venezuela'nın tarihi bu andan itibaren dikta rejimlerinin birbirini kovaladığı Latin ülkeleri karakterinden farklı değildir.

Bolívar'ın ülkesinin son diktatörü, 1948'de Demokratik Hareket Hükümeti'ni deviren Perez Jimenez olmuştur. Jimenez 1958'de bir halk ayaklanmasıyla destegiyle harekete geçen bir askeri cunta tarafından iktidardan uzaklaştırılmıştır. Geçici başkan Amiral Wolfgang Larrazabal, ılımlı sol eğilimli Demokratik Cumhuriyetçi Birlik Partisi'nin desteğine rağmen 1958 aralık seçimlerinde Demokratik Hareket Partisi'nin lideri Romulo Betancourt'a yenilmiştir. Betancourt'un ılımlı reformcu ve özellikle «Amerikanca» politikası çok geçmeden partisinin sol kanadının kendisine cephe almasına yol açmıştır. Böylece Betancourt, bir yandan bizzat kendi partisi içinde nüvelenen sol'un, öteki yandan da giriştiği ılımlı reformları bile çok gören yüzde yüz Amerikanca «oligarşi», komprador burjuvazi ve ruhban takımının hüsnuna uğramıştır. Bununla birlikte Betancourt, Venezuela'nın tarihinde, 19. Yüzyıl'ın başlangıcından bu yana ilk kez, görev süresini askeri bir darbeye maruz kalmadan tamamlamakla rekor kırmıştır. Fakat Betan-

demokrasisi !

nu da hatırlamak gerekir ki: Rus Filosu'nun Mısır karasularında durmadan yeni güçler kazandığı şu sırada, soğuk harbin ikinci cephesinin Akdeniz olduğu besbellidir. Bu nedenden dolayıdır ki Amerikan Hükümeti, Yunanistanın «anti - komünist» kampanyada, NATO içinde en kudretli rolü oynadığını anıyarak, yeni Yunan hükümetinin tanınması gibi bir konunun ortaya çıkarmıyacağını diğer Nato devletlerine gereken baskıyı yaparak açıklamıştır. 28. Ocak. 1968 Athens News.

Cunta generallerine ilk ağır darbeyi indirme imkanı 6-10 Mayıs, 1967'de Paris Nato bakanları toplantısında ortaya çıktı. Toplantıya katılanlar arasında Britanyanın Savunma bakanı Mr. Dennis Healey, Amerikanın MacNamara'sı ve Yunanistandan General Spandidakis vardı. Toplantıdan bir gün önce 5 Mayıs'da Danimarka delegasyonu, Yunanistan'daki askeri darbeyi yeren bir bildiri dağıttı. Ve Toplantıda bu konu'da tartışma yapılmaması istediklerini, Yunan askeri darbesinin Natonun hükümleri ile bağdaşıp bağdaşmadığını ve Yunanistanın Nato'dan çıkarılması gerektiğini ileri süren fikirlerinin görüşülmesini bildirdiler.

NATO'nun kodaman devletleri delegasyonlarının etkeleri tutuştu ve Danimarka delegasyonu ile alelacele bir toplantı yaptılar. Danimarkalılardan, bu gibi nazik bir konuya ilişmemeleri ihtarla karışık rica edildi. Gene Yunan hükümetinin sözcüsüne göre, bu konu'da Danimarkalılara en çok baskı yapan Britanya delegasyonu olmuştur.

Ekim, 1967'de İşçi Partisinin kongresinde George Brown, Yunanistanın NATO'dan atılmasını isteyen bir kararın geçmesi üzerine, Britanya hükümetinin bu konuda ki politikasını şöyle açıkladı: «Benim ve meslekdaşlarımızın fikrimiz, Yunanistanla doğrudan doğruya veya yalıttı başka örgütler ve gruplar içindeki ilişkilerimizi muhafaza edersek, belki ileride demokrasiye geçmelerine yardımımız dokunabilir. Şimdi ipi koparırsak, onlara hiç, bir şekilde etkide bulunamayız.»

George Brown haklıydı, Nato kanalıyla Britanya etkide bulunabiliyor ve Cunta generallerinin iktidarda kalmasını sağlıyordu.

NATO'nun Yunanistan politikası nedir? Şimdi ki NATO askeri stratejisi, «ileriye doğru savunma» (sözüm ona)dır. Türkiye ile Yunanistan bu savunma hattının can alıcı üsleri ve cephenin bögürleridir. Mayıs, 1967'de ki Paris Nato, savunma bakanları toplantısında, Yunanistan askeri darbesi hakkında hiç bir sorulmamış resmen açıklanmış ve aynı zamanda Yunanistanın askeri gücünün artırılmasına karar verilmişti.

10. Mayıs, 1967'de The Times gazetesi şöyle yazmaktaydı: «Bu gece yayınlanan bir komünikede Savunma bakanları, Natonun bögürünü teşkil eden muntikaların kuvvetlendirilmesi konusunda planlar hazırlanmış ve gereken tedbirleri almıştır. Nato kaynaklarından bildirildiğine göre bu bölgeler ku-

zeyde Danimarka ve Norveç, ve güneyde Türkiye ile Yunanistan'dır.»

Mayıs, 1968'de bu karar daha'da genişletilmiştir. 10. Mayıs, 1968 Nato Savunma Bakanları komünikesi, 4'cü paragrafında şöyle denilmektedir.

«Savunma Bakanları, Nato cephesinin bögürünün kuzeyde ve güneyde Nato kanalıyla kuvvetlendirilmesinden gayri, o memleketin ulusal askeri gücünün artırılmasına karar vermiştir.»

Britanya hükümetinin ve Nato'nun Yunanistan politikası çirileciplak ortadadır. Yunanistan sosyalist memleketlere sınır devleti olduğu için, doğu Akdenizde bulunduğu için ve güvenilir şekilde Anti - komünist olduğu için, ordusunun gücü artırılmalıdır ve yöneticileri tutulmalıdır.

Fakat bütün bunlara rağmen, 25. Haziran'da (1968) Başbakan Harold Wilson, «Yunanistanda yer alan korkunç olaylar konusunda bize ve diğer Nato devletlerine verilmiş olan güvenceye inanarak, yakında anayasaya dayanan bir yönetime geçileceğini ümid ediyoruz. Aksi halde biz ve dostlarımız sabrımızı tüketeceğiz.» diyecek kadar da iki yüzlüdür.

Britanya Hükümeti uluslararası alanda öyle gülünç durumlara düşmüştür ki, bu gibi kurusıkırlara kimseler inanmamaktadır. Fakat işin Britanya İşçi hareketi için en içler acısı yönü şudur: Yunanistanda faşist hükümeti ikinci dünya savaşından hemen sonra iktidara getiren İşçi hükümeti olmuştur. Bugün de Nato kanalıyla Yunanistan'da faşist Cuntayı tutan ve aktif şekilde destekleyen İşçi hükümetidir.»

Selma ASHWORTH

SPANDIDAKIS

— NATO'nun himayesinde —

court, şiddetli muhalefet karşısında prestijini yitirdiğini de anlamıştır. Bu yüzden 1963 seçimlerine adaylığını koymamış, seçimlere onun mutemed adamı Raul Leonl Demokratik Hareket Partisi'nin adayı olarak katılarak başkanlığı kazanmıştır. Böylece Betancourt bir yakın arkadaşının aracılığıyla yine iktidarda kalmanın yolunu bulmuştur.

Venezuela'da sol muhalefetin şiddetlenmesi, 1960 yılında Amerikan Devletleri Teşkilatı (O. E. A.)'nın diğer üyeleriyle birlikte Betancourt rejiminin de Küba ile ilişkilerini kesmelerinden sonra olmuştur. Bu yüzden Botancourt'un Demokratik Hareket Partisi ikiye bölünmüş, partiden kopan sol kanat, sendikacılar, öğrenci liderleri ve gençlikle birlikte Devrimci sol Hareketi'ni kurmuşlardır. Bir süre sonra bu hareketle, Demokratik Cumhuriyetçi Birlikte beraber komünistlerin muhalefet cephesine katılmışlardır.

1959'dan itibaren komünistlerin kitle örgütlerine yöneltilen baskı, bu iki grubun katılmasıyla güçlenen «muhalefet cephesi»nin tümünü hedef almakta gecikmemiştir. Jimenez'in iğrenç dikta rejimi sırasında yetiştirilen siyasi polis «Digepol» özellikle şehirlerde dehşet salmağa başlamıştır. Komünist Partisi 1961'deki Üçüncü Kon-

gresi'nde bu baskılara karşı iki varyantlı bir taktik uygulamaya karar vermiştir. Böylece bir yandan yedi milletvekili, iki senatörü, resmi örgütü, basını, sendikacıları ile birlikte öteki partilerin yanında «legal» muhalefet yürütülürken, «yeni ve gizli» bir direnme örgütü meydana getirilerek dikta yönetiminden gelen her darbeye aynı şiddetle karşılık verilmeğe başlanmıştır.

Şehirlerde gelişen direnme hareketini, Betancourt, 1961'de anayasa özgürlüklerini rafa kaldırmakla cevaplamıştır. Başkent bir savaş alanı haline gelmiş, askerler çatıları tutmuş, resmi binalar ağır silahlarla donatılmıştır. Buna rağmen 5 - 6 üyeden kurulu şehir gerillaları

gün geçtikçe güçlenmeye başlamıştır.

1963, şehir gerillalarının yılı olmuştur. Şehir gerillaları, birbirini kovalayan spektaküler olaylarla bütün dünyanın dikkatini Venezuela'nın üzerine çekmeyi başarmıştır. Fransa tarafından bir sergi için ödünç olarak verilen tabloların çalınması, bir gemiye ve bir uçaya el konulması, ünlü futbolcu di Stefano'nun; Vietnam'lı vatansever Nguyen Van Trol'nin Saygon'da ölüme mahkûm edilmesi üzerine de misilleme olarak Amerikan Askeri Ataşesi'nin kaçırılması, şehir gerillalarının giriştikleri spektaküler hareketler arasındadır.

Ne var ki, şehir gerillalarının bu etkinliği uzun sürmemiştir.

Hükümet 1963 eylülünden itibaren Devrimci Sol Hareket (M. I. R.)'in ve Venezuela Komünist Partisi'nin önde gelen yöneticilerini tutuklamıştır. Tutuklamalardan kurtulanlar ise ölkeyi terketmek zorunda kalmışlardır. Fakat hükümetin bu tedbirleri umulan sonucu vermemiştir.

Nitekim daha 1963 şubatında Douglas Bravo, Komünist Partisi'nin ve M. I. R.'in sorumluları ile birlikte şehir gerillaları karşısında hükümet kuvvetlerini parçalamak amacıyla kayın dağıtık kesimi Falcon bölgesine çıkmıştır.

Savaşın şehirlerden köylere sığradığı ve hükümetin ordusuyla, polisiyle dağlardaki gerillaların ardına düştüğü bir sırada, şehir gerillaları hareketi gittikçe hızını kaybetmeğe başlamıştır. M. I. R.'in kurucularından biri olan Alberto Rangel silahlı harekete açıkça cephe almıştır. Çok sayıda üyesi hapiste olan Komünist Partisi'nin şehir yönetiminin yeni sloganı «Demokratik barış hükümeti için ve açığa karşı» olmuştur. 1965 yılı sonunda kriz son haddine varmış, köylerdeki gerillalar şehir örgütlerince artık desteklenmez olmuştur. Gerillaların silah, yiyecek, giyecek v.s. ikmal durumu uğramıştır.

Komünist Partisinin yönetici-

leri, ponus gılgımlerin birinci plana geçeceği ve gerilla hareketlerinin daha sağlıklı koordine edileceği yeni bir taktik uygulanmasını istiyorlardı. Douglas Bravo tarafından temsil edilen dağ gerillaları, bu teze açıkça karşı çıkmışlardır. Bu taktik «uyumlu başkaldırma» şeklinde yorumlanmışlardır.

1966'nın ocak ayında, Havana'da toplanan Üç Kıta Konferansı'na Venezuela Devrim Hareketi, Carupano başkaldırmasının lideri Medina Silva'nın başkanlığında, düşünceleri birbirleriyle çatışan bir delegasyonla katılmıştır.

Bu krizden ilk altı gerilla cephesinden sadece biri sağlam olarak çıkmış, hattâ gücünü daha da artırmıştır. Bu, Douglas Bravo'nun yönettiği Falcon gerilla cephesidir. Douglas Bravo, 1966 Martında gerilla komutanları adına gizli olarak gittiği şehirlerdeki uzun temaslardan sonra Venezuela devrim hareketinin gerçek manifestosu sayılan Iracara Manifestosu'nu işte bu şartlar altında yayınlamıştır.

Gelecek Hafta

Douglas Bravo konuşuyor..

AYDINLIK

sosyalist dergi

4.

SAYI

**MAO TSE - TUNG, Gençlik Hareketinin Hedefi
MIHRİ BELLİ, Asya Üretim Tarzı Üzerine
SEYHAN ERDOĞDU, İzmir İktisat Kongresi**

Milli Kurtuluş Savaşımızda Türk ve Yunan Solcularının Yunan Askerlerine Beyannameleri ve Anılar.

Dağıtım: GE-DA, Cağaloğlu - İstanbul. Abone: Yıllık 50, 6 Aylık 25 lira. Adres: P.K. 100, Cebeci - Ankara

Ant Der: 578

ANT'ın 13. kitabı

Roman
gibi

Sabiha Sertel

● ant

Bazı enteresan bölümleri ANT'ta özet halinde yayınlanan, büyük Türk yazarı Sabiha Sertel'in 1919 - 1950 yılları arasındaki mücadelelerini bir röportaj canlılığı ve bir roman akıcılığı ile belgeleyen bu tarihi eser, ANT YAYINLARI'nın 13. kitabı olarak yayınlanmıştır. Renkli lüks krome ofset kapak içinde 422 sayfa 15 Lira'dır.

SAVAŞ ANILARI (2. Baskı)

Ernesto Che Guevara'nın Küba devrim savaşının öyküsünü anlatan kitabı. Türkçesi: Seçkin Çagan. 300 sayfa, 10 Lira.

SIYAH İKTİDAR

Genç zenci lideri Stokely Carmichael Siyah İktidarı anlatıyor. Türkçesi: Can Yücel. 200 sayfa, 7.5 Lira.

NAZIM HİKMET'İN POLEMİKLERİ

Kemal Süllükr, ünlü ozanın bütün kalem mücadelelerini bir araya getiriyor. 174 sayfa, 7.5 Lira

SABAHATTİN ÂLİ DOSYASI

Yakın tarihin en korkunç siyasi cinayetine Kemal Süllükr ilk defa ışık tutuyor. 174 sayfa, 7.5 Lira.

ORTADİREK

Yazar Kemal'in onbeş yılda tamamladığı dev üçlünün birinci kitabı. 460 sayfa, 15 Lira.

YER DEMİR GÖK BAKIR

Yazar Kemal, dev üçlünün ikinci kitabında insanın bir düş dünyası yaratışını anlatıyor. 496 sayfa, 15 Lira.

ÖLMEZ OTU

Yazar Kemal'in dev üçlünün son bölümü. Türkçesi en büyük ustalıkla kullandığı kitap. 456 sayfa, 15 Lira.

ÜÇ ANADOLU EFSANESİ

Yazar Kemal'in kaleminden Köroğlu, Karacaoğlu ve Alageyik efsaneleri. 288 sayfa, 10 Lira.

GERİLLA NEDİR

Che ve Castro'nun hocası Alberto Bayo, gerilla tekniğini öğretiyor. Türkçesi: Mekin Göneng. 104 sayfa, 5 Lira.

YAŞANTIM

Yevtugenko, Stalin dönemi ve sonrasında sanat hayatını anlatıyor. Türkçesi: Tektaş Ağaoğlu. 144 sayfa, 5 Lira.

İNCE MEMED I

Yazar Kemal'in şaheserinin birinci cildi. Sekizinci baskısı düzeltme ve eklerle yakında çıkıyor.

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI - P.K. 701 İstanbul

İstanbul Dağıtımı: GE - DA

Ankara Dağıtımı: AYDIN KİTAPREVI

Ege Dağıtımı: DATİC

1969 yılında Türk sinemasının sorunları

Veysel ATAYMAN

Türk sineması üzerine düzenlemeye çalıştığımız bu yazıda, 1968'de yapılmış filmlerin kronolojik dizisini vermekten çok, Türk sinemasının toplum yapımızdaki ve çağdaş sinema düzeyindeki yerini saptamaya çalışacağız. Bu deneme bize, toplum gerçeklerini yansıtmaya başarısı yönünden, sinema - toplum ilişkilerinin açıklığa kavuşturulması, öte yandan «bir sanat fenomeni» olarak, Türk sinemasının yapısının incelenmesi olanağını verecektir.

Ülkemizde nüfusun yoğun bölümü içinde kalan sömürülen emekçi sınıflarla onların üzerinde yükselen tüketici sınıfın varlığı, yadsınması güç, somut bir gerçektir. Bu nedenle, alt-yapı ilişkilerinin koşullandığı tecimsel bunalım, gittikçe yoğunlaşmakta, yoksuluk ülkeye, bütün ağırlığı ile kendi-

ni sömürülen sınıflarda belli etmektedir. Tecimsel huzursuzluğun topluma yaygın nitelik kazanması, üstyapımızı olduğu gibi, doğaldır ki Türk sinemasını da etkileyecektir. Bu koşulları:

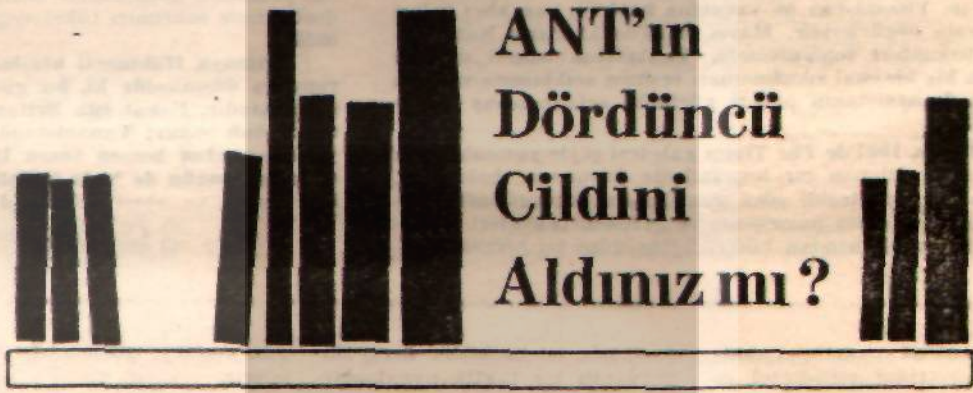
a - Türk sinemasının toplum sorunlarına eğilişinde.

b - Onun kendi alt yapısında ortaya çıkmaktadır.

Sömürülen sınıf, az gelişmişliğin doğal sonucu olarak, bunalımının, alt-yapısal ilişkilerin nesnel - bilimsel çözümüne çoğunlukla inememekte, yoğunlaşan tecimsel baskının nedenini üstyapısal fenomenlerde arama eğilimini göstermektedir. Gerçekleşmiş koşullandırması ile, en ilke somut alt-yapı sorununa bile soyut yada uş dışı ilke ve kavramları cevap getirme çabası, Türk sinemasının yeterince yararlanmayı başardığı bir «bilimsel olmayış»tır. Ucuz bur-

juva trajedileri ile yetinemiyeceğini anlayan Yeşilçam'ın arzualcileri, gerçekçi görünme tutkusunu el attıkları «köy-tarlası, ağa - ırğa» trajedilerinde, her türlü somut - nesnel gerçekleri bir yana iterek, sınıf niteliklerini yadsımakta, toplumun söz konusu açısından yararlanarak hiç bir bilimsel geçerliliği olmayan çözümleri, tecimsel toplum sorunlarına karşılık olarak kullanmaktadırlar. Dış görünüşüyle ortaya konan sosyo - ekonomik sorunlar, sınıflar ve kişiler, birer çelişkili elemanından çok, alt-yapısal niteliklerinden arındırılmış niceliksel fenomenler biçiminde beyaz perdeye çıkartılmaktadır.

Somut sorunları, örneğin Tanrı isteği, dinsel ceza, yazgı gibi soyut ilkelere açıklama olarak getiren sinemamız, bu tutumu ile, toplumun yetersiz yargı, değerlendirme gücü yüzünden, çö-

Kütüphanelerinde ANT ciltlerini bulundurmamak isteyen okurlarımız için dördüncü cilt ve cilt kapakları hazırlanmıştır. Cilt kapakları 13, dördüncü cilt 3 Lira, daha önceki ciltlerimizin fiyatı ise 75 Liradır. İstanbul'daki okurlarımız Hürriyet Gazetesi karşısındaki «Cağaloğlu - Başmüsaşip Sokak, No. 10/11, Tam Apartmanındaki İdarehanemize bizzat gelerek isteklerini temin edebileceklerdir. Tasradaki okurlarımız ise, isteklerini, «ANT Dergisi - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL» adresine bildirmelidirler. Ciltler ve cilt kapakları, talep sırasına göre ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir. Ambalaj ve posta masraflarını karşılamak üzere ödemeli ücretine her cilt kapağı için 3 Lira, her cilt için 5 Lira ilave edilecektir. Yalnız dördüncü cilde mahsus olmak üzere ellerinde 79 - 104. sayılar bulunan okurlarımız ANT İdarehanesine gelerek 20 lira fark verdikleri takdirde hazır 4. cilt alabilirler.

ANT'a
abone
olarak
100 lira
tasarruf
ediniz

ANT Dergisi, abonelerine büyük bir tasarruf imkanı sağlamaktadır. Piyasada 125 Kuruş'a aldığımız ANT Dergisi'ni abone olduğunuz takdirde 86 Kuruş'a okumanız mümkündür. Zira ANT'ın yüzde 32 indirimli abone tarifi şöyledir: Yıllık 44 Lira, 6 aylık 22 Lira, 3 aylık 11 Lira... ANT'a abone olanlar, ayrıca, ANT YAYINLARI'nın bütün kitaplarını yüzde 20 indirimli satın almak imkânına sahiptirler. Bunun için ANT YAYINLARI'na bizzat gelmeleri, yada istedikleri kitapların yüzde 20 indirimli ücretlerini «ANT Dergisi - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL» adresine posta havalesiyle göndermeleri kâfidir. Havaile kağıdının arkasına abone numarası ve istenilen kitapların okunaklı listesi de yazılmalıdır. Böylece, ANT'a yıllık abone olan bir okurumuz dergiden ve bugüne kadar yayınlanmış olan kitaplarımızla önümüzdeki bir yıl içinde yayınlanacak olan kitaplarımızın hepsinden toplam olarak 100 Lira civarında tasarruf sağlamış olacaktır. ANT'ın bugüne kadar yayınlanmış olan kitaplarının abonelerimiz için indirimli fiyatları şöyledir: Savaş Anıları 8, Siyah İktidar 6, Nazım Hikmet'in Polemikleri 6, Sabahattin Âli Dosyası 6, Ortadirek 12, Yer Demir Gök Bakır 12, Ölmez Otu 12, Üç Anadolu Efsanesi 8, Gerilla Nedir 4, Yaşantım 4, Roman Gibi 12, İnce Memed (I) 12 Lira.

zümeli olduğu savını da ileri sürülebilmektedir.

Oysa, aslında somut altyapı, buna bağlı olarak üstyapı sorunlarını bu biçimde çözümleme tutumu, kötü, bile bile aldatmanın yoz bir biçimi olduğu gibi, halka, kendi yoksulluk, işsizlik ve geri kalmışlığının hiçbir pozitif yoruma başvurulmadan geri verilmesi anlamına gelir. Yaşantısının biçimini, yoksulluğunu, evrensel tanrı düzeninin «kendine ayırdığı pay» kabullenip, günahını kendi omuzlarına yüklenen kapitalist düzenin bilinçsiz kurbanları, dramlarını beyaz perdede yaşlı gözlerle izlemekte, dinsel bir boyuna eğişle, her türlü bilimsel çözüme sırt dönmektedirler. Yer yer aldatıcı, yer yer «populist bir gerçekçiliğin» sonucudur bu.

Türk sinemasının sınıf gerçeklerini altyapı niteliklerinden arındırma nedeni, zorunlu biçimde sözcülüğünü yaptığı tüketici sınıfı, kapitalist uçlarla kurduğu ilişkinin içinde yatmaktadır. Geniş halk yığınlarının «yoksulluğun karanlık kaosu» kaybolduğu az gelişmiş ülkelerde, varlığını kapitalist üretim biçiminin işleyişine bağlamış yönetici sınıflar, toplumun gerçek sözcüsü olma niteliklerini yitirdikleri gibi, aynı düzenin sanat uzantısındaki sevdasındaki «Yeşilçam'ımıza», lumlarına yabancı düşeceklerdir. Sömürülenlerin sineması olarak, sömürülenlerin sözcüsü olmak

Devrim İçin Hareket Tiyatrosu oyuncular, Köprü oyununda.

sevdasındaki «Yeşilçam'ımıza», topluma yaygın bilinçsizlikle birlikte, tecimsel soyguna devam edecektir.

Tecimsel sarsıntının Türk sinemasının altyapısında somut biçimde belirşi, genellikle ülkemizde yozlaşmaya yüz tutmuş kapitalist düzenin doğal sonucudur. Yeşilçamın tarihine geçecek (bono, senet, hızlı çekim, kopya film v.s.) gibi parlak buluşlar, aslında kapitalizmin iç çelişkileridir. Dialektik gelişimde Türk sinemasının çökme sürecini uzatmak yönünden yeni aşamalar getirecekleri düşünülebilir. 1968 yılında hızlanan «Tröst» kurma denemeleri, yeni sentezin belirtileri niteliğini taşımakta; çöktü, çöküyor gibi

yarı bilimsel öngörülerini boşa çıkarıp, Yeşilçam'ın, düzeninin her olanağını didikleyp o düzenle sürüp gideceğini kanıtlar.

May Edebiyat ödülleri

1967 yılının ekim ayında duyurusu yapılan ve uzun bir süreden beri katılan eserler üzerinde inceleme yapılan May edebiyat ödülü sonuçlanmıştır. 25 ocak - 1 şubat tarihleri arasında son toplantılarını yapan kurul sürekli tartışmalar sonunda oyun ve şiir dallarındaki seçimi de tamamlamıştır.

Kazanan eserler, ayrıca May yayınları arasında basılacaktır. Hikaye ve oyun dalında birer esere birincilik ödülü veren seçiciler kurulu, çeviri ve deneme dalında ödül vermemiştir. Şiir ve roman dallarında ise birincilik ödülü diğer eser arasında paylaştırılmıştır.

Sonuçta şiir dalında Mehmet Karabulut ve Özdemir İnce, oyun dalında Gündoğdu Kencer - Mete Canitez işbirliğiyle yazılan oyun, roman dalında Mehmet Seyda ve Kemal Bilbaşar, hikaye dalında ise Bekir Yıldız ödül almışlardır.

Şükran Kurdakul

HALK ORDULARI

Şiirler

İsteme Adresi:
ATAÇ KİTAPÇI
Ankara Cad. 45 - 1st.
Platı 4 Lira.

Ant Der : 577

gebe
a.aydın hatipoğlu

HABORA KİTAPÇI
P. K. 6 BEYAZID

Ant Der : 575

Devrim için hareket tiyatrosu

Osman S. AROLAT

Bir süre önce boğaz köprüsünün ayaklarına atılacağı gecekondu semtlerinin küçük alanlarında bir tiyatro gösterilere başladı. Devrim İçin Hareket Tiyatrosu. Gençler daha ikinci gösterilerinde polisler tarafından derdest edildiler. Bunu yeni gösteriler ve yeni bakışlar izledi. Yeni doğan olaylarla ilgili olarak iki ayda daha gösterilere eklendi: Grev ve Komer.

Tiyatronun kuruluş yöntemini ve yönelimlerini kendi içerisinde yer alan iki sözcüğe bağlı olarak açıklayabiliriz. Bunlardan biri «Hareket», diğeri «Devrim». Hareket, tiyatrosun devamlı olarak olayları izlemelerinin gerekliliğini ortaya koyarken, sürekli yenileşmelerini, oynadıkları alana uygun düşmelerini de içeriyor. Devrim ise olaylara bakış açılarını, ölçülerini, konuları ele alışlarını ve son amaçlarını ortaya koyuyor. Hal böyle olunca emekçiden yana her gelişim, emekçilerin uyanışını engelleyen her yeni olay tiyatro için malzeme oluyor. Doğal olarak da bu konunun emperyalizmle, sömürü düzeniyle bağlarını kurdukları için ilk oyun sundukları alan da, olayın yaratıldığı alan oluyor.

Boğaz köprüsünden canları yananlara, ilk olarak hikayeyi anlatıyorlar. Singer grevinde coplanan işçilere yabancı sermaye, montaj sanayii ve grevin gerekliliğini aktarıyorlar. Sonra, diğer gecekondu mahallelerine o gün orada öğrendikleri dertlerden de bölümler katarak sunuyorlar oyunlarını. Başka fabrikaların işçilerine de Singer ve Magirus grevlerini sunarlarken onların şartlarıyla ilgili paralellikler kuruyorlar.

Kış aylarında, kötü hava şartları dönemindeki gösterilerini anlayabildikleri sendikaların tuttuqları kahvelerde, salonlarda oynamaktalar. İşçileri de oyunlarına katarak, onların şartlarını onlarla birlikte tartışarak, birlikte bir yoruma vararak, dostçasına bir sohbet yaparak düşünmek gerektiğini ortaya koyuyorlar.

Kayalar köylü Yakub'un çocuğunun Fırat'ın köprüsüzlüğünden ölüşünü anlatarak başladıkları köprü oyununda, bunun İstanbul köprüsüyle bağlarını kuruyorlar. Politikacıları, onların emperyalistlerle bağlarını, Anadolu insanının toprakla ilişkilerini, gücün kimi yerde zorunluluğunu, kente gelip gecekonduların kuruluşunu, onların boğaz köprüsü ve benzeri nedenlerden yıkılışını anlatıyorlar. «Biz türkü yakmışız ezikliğimize, ne soran var halimizi, ne bilen var derdimizi. Bakışlarımız ezik mi ezik, zincirlerimiz kollarımızda... Dert eker deri biçeriz, sıkıntı işleriz fabrikalarda. Çocuklarımız doğar büyür acılarla birlik... İnşallahımız ha nasıl diyelim, dağlar gibi. Ama sürüngener, patronlar, çıyanlar, kardeş herşeyimizi alırlar.» Sonra bütün salondakilerle birlikte bu çıyanlara sömüren - sürüngenerle karşı direnmek için birleşme kararı alıyorlar.

Grev oyunlarında ise, işçilerin yaratıcı gücünü ele alıp hünerli ellerini anlatıyorlar. Yaratmanın, işçinin güzelliğini ve sömürünün, işbirliğinin çirkinliğini örneklerle, bilinen gerçeklerle ortaya seriyorlar. Sonra salona, alana doldurmuş işçilerle, halkla birlikte grev kararını haykırıyorlar.

«İş emniyeti istiyoruz. GREV. Ücret zammı istiyoruz. GREV. Artık bıçak kemiğe dayandı. GREV. Makinalar çalıştırılmaz, toprak ekenlerindir.»

Kendilerini greve iten tellerle çevrili yaratma güçlerini engelleyen çalışma şartlarından kurtuluşu gösteriyorlar. Montaj sanayii diye kurulan uydurmanın ne olduğunu karikatürünü çiziyorlar. Kafaları taşlı polisler garipliklerini gösteriyorlar. Vergilerdeki adaletsizlikten söz ediyorlar. Ve bozuklukların yanlışlıkların sergilenmesini tamamlıyorlar.

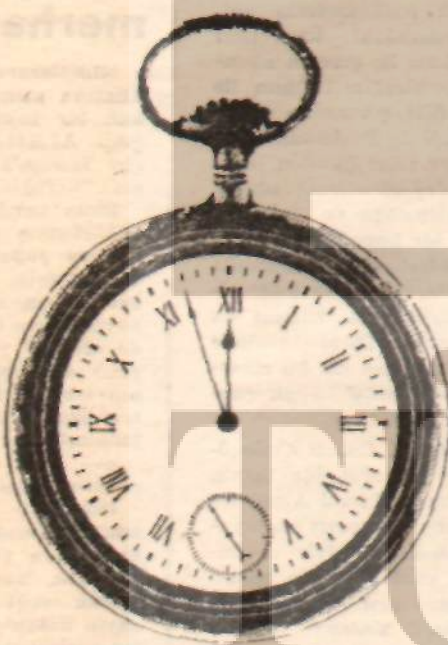
Ardından seyircilerine sorular soruyorlar. Bildikleri, bildedikleri gerçeklerle ilgili rakamlar veriyorlar. Haklarının yasalarca olanlarını, haklarının insanca olanlarını, haklarının emekçi olanlarını tekrarlıyorlar. Ve oyunlarını e anlık, o günlük kesiyorlar: «Kardeşler, bu oyunlar burada biter. Gerisi sokakta hayatta sürüp gider.»

TOPLUM YAYINEVİ SUNAR LENİN - MEKTUPLAR

Büyük devrimci V. İ. Lenin'in 99. doğum yıldönümünde 106 mektubunu bir arada yayımlıyoruz. Devrimden önce, devrimde ve devrimden sonra, eşine ve devrim önderlerine yazılan bu mektuplardan, Türk okurunun öğreneceği çok şey vardır. Zarif kapak, özenli baskı. 10 lira.

Bütün kitapçılardan arayınız.
TOPLUM YAYINEVİ
P. K. 176 - ANKARA

Ant Der : 574

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Tural'ın tehdidini ve basında telaş!

22 Mart yaklaştıkça Genelkurmay Başkanı Cemal Tural'ın davranışları ve özellikle son günlerde yaptığı ziyaretler günlük basının ele aldığı başlıca konulardan biri haline gelmiştir. Basında görülen genel hava, Tural'ın bu olağanüstü ziyaretlerinin endişe yarattığını ortaya koymaktadır.

Nitekim Cumhuriyet Gazetesi, «Olayların Ardındaki Gerçek» köşesinde Tural'ın tutumunu göyle değerlendirmektedir: «Böylesine nazik bir zamanda Sayın Tural ziyaretlerine başlamış ve bu ziyaretler bir gösteri havasına bürünmüştür. Ayrıca, gezilerle birlikte ortaya yine emeklilik meselesi atılmıştır. Hatta Sayın Tural'ın emekliliğini isteyeceği hakkındaki söylentiler bir anda Ankara'ya yayılmış. Genelkurmay sözcüsü ise, bunları tesmen yalanlamıştır. Şimdi aklı şa soru gelmektedir: «Sayın Genelkurmay Başkanı, bilgi almak ve ziyaret etmek için kendisi hakkında verilecek olan önemli bir kararın arifesini neden seçmiştir? Ve bu ziyaretlere neden gösteri havası verilmektedir?»

Soruya «tesadüf» diyebilmek ve gösteri havasındaki yayınları olağanlığa bağlamak gerçekten güçtür. Çünkü Sayın Tural'ın böyle «nazik» bir zamanda ismi üzerinde spekülasyon yapılabileceğini ve çeşitli söylentilerin yayılacağını kestirmemesine imkan yoktur. O halde? O halde diyeceğiz ki, ziyaretler bir amaca dayanmaktadır. Bu amaç ise, herhalde güvenlik ve savunma için bilgi almaktan çok, 22 mart kararının etkilenmesine dayanmaktadır.»

Milliyet'te Abdi İpeki Tural'ı bir açıklama yapmağa davet ederek şunları yazmaktadır: «Bir genelkurmay başkanının bu tür temaslara alışkın olmayan kamuoyu, ziyaretlerin anlamını anlamakta hakkı olarak günlük çekmektedir. Olay, yayılan söylentilerle birleşince kaçınılmaz bir tedirginlik yarat-

Hapishane kaçığından rapor!

Eskiler doğru söylemiş: «Tebdül-i mekânda ferahlık vardır!..» Bu söze ben şimdi bir ilâve yaptım: «Hem ferahlık, hem de serbestlik vardır!..»

Beyrut'ta yediklerimden içtiklerimden bahsetmeyeceğim. Zira lokantaların hepsi içkili olduğundan karnımı sandöviçle doyurmak zorunda kaldım. Malûmunuz, bu fakir içkili lokantalarda yemek yemem. (Burada, yâni Cidde'de içki yasak, Binaa-leyh istediğim yerde sere serpe karnımı doyurabiliyorum.)

Bu sene inşaallah haccedeceğim. Erken gelişimin sebebi, hem tebdül-i mekânın ferahlığından istifade etmek, hem de biraz gazetecilik yapmaktır. Bütün dost okuyucularıma selamlar, sevgiler.

MEHMET ŞEVKET EYGI
(Bugün - 4.2.1969)

maktadır... Çıkan söylentiler ve bizzat başbakanın ağzından «nazik bir sorunu olarak ifade edilen mesele, Sayın Tural'ın görevinden ayrılmak istemeyen ve bu uğurda hükümetin aleyhine alacağı bir kararı dahi tanımamaya hazır olan bir kumandan durumuna düşürmüştür.»

Aynı gazetenin fıkra yazarı Kemal Bisalman da, yazısında genelkurmay başkanlığınca hazırlanan ve Tural'ın görev süresini 1970 yılına kadar gösteren bir albümü söz konusu ederek şöyle demektedir:

«Durum açıkça ortadadır...»

Sayın Genelkurmay Başkanı'nın kendi makamınca hazırlanan albümdeki böyle bir ibareden haberi olmadığı söylenemez. Haberi olduğuna göre, bu-

Türkiye'de çocuklar içecek süt bulamazken...

haftanın karikatürü

lacak
larına bakar,, diyen Selda Alkor

HERGÜN BACAKLARINA SÜTLE MASAJ YAPIYOR

«Bir kadın çocuğuna nasıl bakıyor. 54, bacaklarına da böyle bakmalıdır»

ALTAN DEMİRKOL

«Bir kadın çocuğuna nasıl bakıyor. 54, bacaklarına da böyle bakmalıdır»

YAZISIZ...

(Milliyet, 6.2.1969)

kümetle bu konuda bir «antant kalması» görüşmesi olmuş mudur, yoksa olmamış mıdır?

Olmuşsa hükümetin, sayet olmamış ise Sayın Tural'ın bu ibarenin kulllanılma nedenini kamuoyuna açıklaması gerekmektedir.

Olay her iki durumda da üzerinde durulması icabeden bir meseledir... Ve hele «Antant kalması» bahis konusu olmadığı takdirde ise maalesef tasvip görülmeyecek bir fiil ortaya çıkmaktadır.

Değrusu kimseye bir şey isnad etmiyoruz ama, kimsenin de bizlere «sıfıka» isnad etmeye hakkı yok!

Akşam Gazetesi'nde ise Tural'zede İlhami Soysal, «Hayırdır İnşallah...» başlığı altında genelkurmay başkanının ziyaretlerini hikâye ederek sormaktadır: «Bütün bunlar neyin hazırlığı acaba? Bir de garip bir şey var: Cemalettin Tural, askeri birlik olarak nereye gidersen, ertesinde de aynı yeri bir de Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Memduh Tağmaç denetliyor. Yurt dışında iki orgeneral adeta bir köşe kapmaca oynuyorlar, bir türlü de bir araya gelemiyorlar. Acep nedenidir? İkisinin de emekliliği kapının eşiğinde; biri 64, ikincisi 65 yaşına gelmiş iki köstekçi orgeneral, çocuk değiller ki böyle kovalamaca oynar duruma gelsinler. Demek ki her ikisinin de bir bildiği var... Evet ama ne? Cemalettin Tural, bir ajansın verdiği «emekliliğini istediği» yolundaki bir haberi.

«Ne talebimiz var, ne de talep isteyen var. Güleriz böyle şeylere» diye yalanladığına göre, acaba bir devir - teslim hazırlığı içinde mi? Yoksa, emekliliğinde Necdet Ural'lar, İrfan Tansel'ler, Refik Yılmaz'lar gibi geçim sıkıntısına düşmemek için münasip bir yönetim kurulu üyeliği mi arıyor? Ne dersiniz?»

Tercüman Gazetesi'nde Mehmet Ali Kışlalı, Tural meselesine oldukça iyimser gözle bakarak kanaatlerini göyle belirtmektedir: «Tural kendisini Türk Silahlı Kuvvetlerinin yıllardan beri beklediği komutan olarak görmektedir. Buna ilaveten günün sağ ve sol aşırı cereyanları, Türkiye'nin askeri bağımsızlığı, kendi kendine yeterliği konularında da şahsında Türk silahlı kuvvetlerinin en ehliyetli komutanını bulduğu inancındadır.

Genelkurmay başkanı hakkında son ve kesin söz hakkı Başbakan Demirel'e aittir. Hükümet içerisinde yıllardır mevcut değişik istikametteki eğilimler, karşısındaki kuvvetleri usta politikası ile yanına almayı bilen Demirel'in tutumunu ile kuvveden fiile çıkmadan kalmıştır. Şimdi de Başbakan konu ile ilgili her fikri inceden inceye kendi değerlendirme süzgecinden geçirmekte ve nihayet «bu nazik bir konudur» demektedir. Başbakanın kararında herhalde Mart'a kadar halk efkarında yaratılacak kanaat da rol oynayacak, Tural yerinde kalsa da, kalmasa da, bu mesele siyasi bünyemizi büyük çapta etkilemeyecektir.»

Yeni İstanbul Gazetesi'nde öteden beri Tural'ı bir tutum içinde bulunan Kurtul Altuğ ise Tural'a karşı çıkışları suçlayarak «muktedirsi» şöyle savunmaktadır: «Sol'un aklını başından kaçırmış ucu, Tural'ı istememektedir. Neden? Çünkü Tural milliyetçiliği kat'i bir biçimde kamuoyuna sunan bir askerdir.

Sağın akılsız başları Tural'ı istemezler. Zira Tural, Atatürk prensiplerinden, devrim ilkelelerinden asla taviz vermediğini ilan etmiş komutandır.

Ve nihayet Türk Ordusu içinde Aydemir'in peşine takılıp demokratik rejimin çanına ot tıkmak isteyenler, hattâ bir aydınlar oligarşisinde bakanlık kapmak için Ankara Palas koridorlarında arz'ı endem edenler Tural'ı istemezler. Çünkü Tural, o zaman çoğunuzun takınmadığı tavır takınarak demokratik rejim yanında vaziyet almış, İsmet Paşanın koluna girerek Türkiye'nin yeni bir maceranın eşiğinden dönmeye yardımcı olmuştur.

Perde arkasında oyun çevirip Tural'ı «demokrasinin son pürüzü» olarak görenler, bilinmelidir ki, ateşle oynamaktadırlar. Ve bu yılan hikayesi akıl için bir olan yolda çözüme kavuşturulmazsa, başımız çok, ama pek çok ağrıyacaktır.»

Tonton'un merhameti!

Milletlerarası Af teşkilatına mensup Amerikalı bir hanım avukat, Şadi ALKILIÇ'ın affı için Tonton'a da başvurmak saflığını göstermiş.

Bunu kendi adına bir böhürlenme ve övünme konusu yapan İktidarın dehşetengiz yazarı ve her devrin adamı Orhan Seyfi Orhon ise gazetesinde «Nasıl yaparım, ederim» diye bir hayli ıkrıp sıkıp ter döktükten sonra fıkrasını şöyle tamamlamış:

«— İçim üzüle üzüle cezasını çeksin diyorum...» Hikâyeyi hatırlıyacaksınız. Ormanda yaralanan aslan yerde can çekişirken, karşısına çıkan yaban eşiği üzüntüsünü sayıp dökmeye başlamış... Bu sözleri ıstırapla dinleyen aslan ise şu cevabı vermiş:

«— Beni yaram değil, asıl senin şu merhametin öldürüyor...»

Ayhan YETKİNER

İnönü'nün ölüm'le ittifakı!

Türkiye, 1962 Ekim'inde bir kaç gün harp hali yaşadı. Nükleer bir savaşın Hiroşima'sı Ankara veya İstanbul olacaktı. Ateş ancak bundan sonradır ki, dünyayı saracak ve yakmadık yer bırakmayacaktı. Bunların üzerinde 500 metrede patlatılacak bir nükleer bomba, üç buçuk kilometre kutru olan bir saha içinde hayat bırakmayacaktı.

METİN TOKER
(Milliyet - 5.2.1969)

«Mükellefiyetlerinizi yerine getireceğiz» diyen İnönü, Küba krizinde tereddüt göstermeden Amerika'nın yanında yer aldı. İnönü'nün o günlerde Meclis'te söylediği sözler, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'nın ve onunla birlikte bütün Türk milletinin «ittifak» kelimesinden ne anladığını en açık bir şekilde göstermektedir.

METİN TOKER
(Milliyet - 4.2.1969)